

Oșani Nume de localitate. (Cf. Capidan, *Meglenoromâni*, I, 7, 19). [Derivat: *ușinét* m. = locuitor din Oșani. *S-ti dau după ușinetsu* (am să te dau după unul din Oșani), 6/V].

Oștrăf, -vă adj. Aspru. *Ponza-i moali*, *nu-i ostrăvă*, ALR. 2181, cf. 2180. — Din mbg. *ostro*.

P

Păclón a. }
Păclunés vb. IV. } v. *puclon*.
Păeroává f. }
Păeróv a. } v. *puarov*.

Pădár m. Pândar. *Al' zisi li-sitsa la pădăru*, 1/10 cf. 11/93. [Și: **păndár** m. Derivat: **pădárnitsă** f. = coliba pândarului. Com. T. P. **Pădárnitsa** n. loc. (Oșani)]. — Din bg. *padar*, (dial. *păndar*), (arom. *păndar*).

Pădárnitsă f. }
²**Pădárnitsa** } v. *pădar*.

Pádi f. Pade (păstrat numai ca n. loc. în Cupa. Com. N. P.). [Derivat: **padină** f. n. loc. în Cupa; **pădinós**, -ă adj. = clădit pe pământ, jos, *Casa acu-i pădinoasă și unsă cu tsară*, B. 1]. — Din paleosl. *padī*, (cf. Capidan, *Elem. sl. în dial. aromân*, 76), (arom. *pade*).

Padină f. }
Pădinós, -ă adj. } v. *padi*.

Pădlóe m. v. *puđlog*.

Pădúri f. Pădure, păstrat numai în n. loc. (Nânta), *Pădur*, Com.

H. I. și în derivatul: **piduréts** m. = fragă ALR. 1209 — Din lat. *padulem*, (arom. *pădure*).

Păftă (pl. *pafti*) Pafta Com. G. D. — Din tc. *pafta*.

Păgúr m. Vas de plumb în formă sferică pentru rachiul. *Biđu un păgur de rachiđă* (bău un păgur de rachiul), cf. p. ă l u r. Com. I. L. — Din bg. *pagur*, (arom. *păgure*).

Pájac N. de munte în Meglen. [Și: **Páie** cf. Capidan, *Meglenoromâni*, I, 7, 27].

Păjántă f. (Lugunța). Par ce se pune în zid pentru atârnat hainele. Com. N. T. — Din sârb. *pajanta*.

Páie v. *Pajac*.

Pájdă f. Cursă pentru șoareci, lupi, vulpi, etc. ALR. 1736, cf. strof. *Stăvi ună pajdă în grădină* (a pus o cursă în grădină), Com. I. L.

Pal' a. Paiu. *Trimeasi feata ca să-i turească pal'ă*. [Diminutiv: **păl'úș** m. Com. G. D.]. — Din lat. pl. *palea*, (arom. *pal'*).

Pălă f. Velință, așternut de sub șea la cal. *Punim ună pală di lónă*, ALR. 1119, (arom. *apală*).

Pălămidă f. Pălămidă, Com. H. I. — Din bg. *palamida*.

Pălămórcă (pl. *-marchi* și *-morts*) f. Unul din cei doi piepteni cu care se scarmână lâna. *Cumpăraș palămorts*, Com. C. I. (Fig.) *Ađ ună mōnă căt ună palămórcă*, id. [Și: **pulumărcă** ALR. 5821,

pălămqrcă f.] — Din bg. *palamarka*.

Pălămqrcă f. v. *pălămarcă*.

Pălăscă f. Geantă de piele (cartuşieră), Com. I. L. — Din bg. *palaska*.

Pălăúmbă f. Corcoduşă, porumbea. *S-dusiră si dună pälăumbre*, Com. I. L. [Şi: *pălăúmburu* m. = arbustul care produce porumbe]. — Cf. CDDE. 1432.

Pălăúmburu m. v. *pălăumbă*.

Păldžoc m. v. *păndžoc*

Pălea m. Nume de câine cf. t ş a p a, ş ä r o t, c u s u, etc. Com. C. I. [Şi *păli*].

Pălės vb. IV. Ustur. *Buretsil' călincuş păles*. Com. I. L. [Derivate: *păliri* f. = usturare; *pălit*, -ă adj. = usturat; *pălós*, -oasă adj. = care ustură. *Bureati-pălos* cf. *bureati*]. — Din bg. *palja*.

Păleşnie m. }
Pălėşnie m. } v. *palişnic*.

Pali v. *palea*.

Pălijonă (în expresia) *gron căzut pălijonă* (grâu căzut, culcat). *Ca pălijonă di puşam*, ALR. 5200. — Din *păloazî*, (sg. *pălog*).

Păliri f. v. *păles*.

Pălişnie m. (La plug) Fierul mare, fierul lat, brăzdarul. *Un gulub alb tucu amă pri sub pimint şi nu si veadi* (= palişnicu), *58, (cf. Capidan, *Meglenoromânii*. I, 51). [Şi: *păleşnie*, *pălėşnie* m.]. — Din bg. *palesnik*, id.

Pălit, -ă adj. v. *păles*.

Pălmă f. Palmă. *Carni din pălmă*, 9/74 cf. 2/16. *Ăn pălmă criscut s. că din pălmă criscut* = desmierdat, 59. [Şi: *pălmă* f. Wgd. Diminutiv: *pălmútsă* f. = groapa palmei, ALR. 2176. — Din lat. *palma*, -am, (arom. *palmă*).

Pălmútsă f. v. *pălmă*.

Pălnúşcă f. Căpşună, Com. T. P. [Şi: *plănúşcă* f.]. — Din bg. *planuşka*.

Pălog (pl. -oazi) Pălog, mai mulţi mănunchi puşi unul peste altul pentru a face un snop. ALR. 5209. *Dun păloazili* ib. 5210. (La pl.) *păloazî* = (fân cosit lăsat pe brazde), ALR. 5262. *Păloazî di iarbă*, ib., cf. *pulog*. — Din mbg. *polog*.

Pălós, -oasă adj. v. *păles*.

Pălúr m. Ploscă mai mică de plumb, în care se ţine rachiul, Com. T. P. — Din bg. *palur*, cf. *păgur*.

Păl'uş m. v. *pal'*.

Pămínt a. v. *pimint*.

Pămpór m. Vapor, tren, Com. P. M. — Din bg. *pampor*, (arom. *pămpore*).

Păn prep. v. *până*.

Păna f. Nume de căţea. Com. T. P.

Până prep. *Până*. *Până cmuă măncu di la toati căsili*, 11/73. [Şi: *păn* prep.]. — Din lat. *paena*, (arom. *până*).

Pănăcqt m. şi a. Scândură în care se aşează pâinile când se duc la cuptor. *S-dusi cu pănăcqtu*

la furnă (s'a dus cu scândura de pâine la cuptor). Com. I. L. [La pl. *pănăcoțs* și *pănăcoati*: *Dăro dou pănăcoati* s. *doi pănăcoțs*, id.]. — Din bg. *panakoda*, (gr. *πανακίδα*).

Pănăgân m. Sarică. *Au pusî [lisitsa] ăn pănăganu lu calu* (o puse vulpea în sarica calului), 2/13 cf. 1/30, 2/72. — Din bg. *panagon*.

Pănăghîr m. Bâlcu. *Că lă pănăghîr im* (ca la bâlcu suntem), 506. *La măncaș pănăghîru* (ai mâncat bătaie), 507. — Din bg. *panagiry* (gr.), (arom. *pănăyir*).

Pândâr m. v. *pădar*.

Pândi Nume propriu. *Să-Ń leu...* *Pandi lumnițsanu*, 8/XVI.

Pandófli f. pl. Papuci, ALR. 335¹.

Pândzăe m. Cojoc. Manta de păr de capră, ALR. 3336. *Picuraril' au pândzats*, Com. I. L. [Și: *pândzôe*]. — Din bg. *panșak*.

Pândzôe v. *pândzac*.

²**Pândzôe** (pl. *-ots*) m. Melc. ALR. 1190. [Și: *păldzôe* m. id.]. — Din bg. *pălzek*.

Pang a. v. *pujangu*.

Păngănés vb. IV. v. *păngon*.

Păngon m. Păgân, rău, păcătos. Com. G. D. [D e r i v a t: *păngănés* vb. IV. = murdăresc, spurc, (refl.) mă spurc mâncând de dulce. *Din timp au păngănes frunza*, B. 10; *spugănés* vb. IV. (bg. *pogan*)]. — Din lat. *paganus*, *-a*, *-um*, (arom. *păngin*).

Păngor a. Masa dela biserică unde se vând lumânări. — Din bg. *pangar*, (arom. *păngar*, gr.).

Păpa Joc, copilăresc, Com. N. P.

Păpăneăti (pl. *-nets*) f. Boboc de floare. Com. T. P. — Cf. bg. *pa-punec*.

Păpărdés vb. v. *pubărdes*.

Păpărés vb. IV. v. *pupăres*.

Paparudă f. *Paparudă*.

Păpijă f. Rață. Com. C. I. [Și: (Liumnița) *pupijă*, f. ALR. 991]. — Din bg. *paŃija*.

Păpră f. v. *păpură*.

Păpudă f. Fasole, cf. *parpudă*.

Păpudie f. Floare cu miros, urît. Com. H. I. Același cu dacor. *păpădie?*

Păpură f. *Papură*, ALR. 1906. [Și: *păpură*, *păpră* (bg. *paŃra*) f.]. — Din bg. *paŃura* (gr. *πάπυρος*).

Păpútsă f. (Țărnareca) Ghetete. *Tseali păpútsăli li băgă* (ghetele acelea...), 8/66. — Din tc. *pa-putș*, (arom. *păpútsă*).

Papúz m. Stălpul principal susținut de alți doi stâlpi numiți « macăz » pe care se razimă acoperișul casei, Com. C. I.

Par m. Par. *Au zăcătsq di pār* (... o prinse de par), 12/55 cf. *66, 196. *Par di la ășaslî* = *pașă* nă tă (v. c.). — Din lat. *palus*, *-um*, (arom. *par*).

Pără f. Para, ban. *Ari pări*, 6/59. *Ūom di dou pari* (om de nimic), 511. — Din tc. *para*, (arom. *pără*).

²Pără f. Abur. *Ca la lq pāra* (când dete de aburii), 11/41. — Din bg. *para*.

Pără adv. Prea, cam. *Nu pără si pugudeaști* (nu prea se nemerește), B. 3. *Nu pără l'i si dutsi bun* (nu prea îi merge bine), Com. G. D. — Din gr. *πάρα*, (arom. *para*).

Părăjēs vb. IV. Zbor. *Cătsq si părăjască* (începu să sboare), 30/51. *Părăjaști măgaru?* 512. *S-la sufli, părădești* (să-l sufli, cade), 738; [D e r i v a t e: **părăiri** f., **părăit**, -ă adj. Și: (Oșani), **părnēs** vb. = zbor, pornesc, mă duc. *Pul'u pârni di pri pom* (pasărea sbură de pe arbore), Com. I. L. *Fitșoru pârni* (băiatul plecă), 17/49; **pârni** f. S'ar putea ca *pârnes* să fie identic cu arom. *apârnescu*; dacor. *pornesc*].

Părăiri f. }
Părăit, -ă -adj. } v. *părăjēs*.

Părămbēs vb. IV. v. *părumbes*.

Părăjōs vb. v. *pricājēs*.

Părăiā f. Trestie împletită cu rogoz. Se întrebuițează pentru a acoperi paturile pe care se pun viermii de mătase; de asemenea și pentru paravane sau chiar ziduri mobile spre a despărți o cameră în două. Com. I. L. *Putem dārari leasi și cu părăiā ili cu virzel' amplitiți*, B. 3. — Din bg. *pardija*.

Păreac'l'ă f. (Țárnareca, Huma, încolo z a g h i i ā) Pereche. *Unā păreac'l'ă di tșorap*. [Și: **preac'l'ă** f. Com. I. L.]. — Din lat. *parīc[ū]lus*, -a, -um, (arom. *preac'l'e*).

Părgōn N. loc. (Oșani).

Păristucurēs vb. IV. (refl.). Mă dau peste cap. *Fitșoriū si pāristucures* = (copiii se dau peste cap), ALR. 300. — Pentru *pristucures*, cf. t r ă c u l e s.

Părl'ă f. Scândură rotundă ca un fel de tipsie pe care se pune aluatul ca să se dospească, c ă r p ă t o r. *Ca pri pārl'ă (la joacă)* = îl joacă cum vrea, îl duce de nas, 513. — Din bg. *pralnija* «lopată».

Părlēs vb. IV. Păresc. *Noi nu la pārlim* [porcu], *la bilim, scoatim cōaja*. ALR. 4128. — Din bg. *opārljam*.

Părlidă f. (pl. *pārlis*). Scoică ALR. 2504.

Părloāgă f. Pământ care nu-i lucrat de 5—6 ani, ALR. 5072. [Și: **pārlōg** m.].— Din paleosl. *prēlogū*.

Părlōg a. v. *pārloagă*.

Părmāts m. Grilaj, balcon. *Căzū di pri pārmats* (căzu de pe balcon). — Din tc. *parmak*, (arom. *pār-mak'e*).

Părnār m. Arbust spinos; se întrebuițează foarte mult la aprinderea cuptoarelor, din cauză că face multă flacăară. Com. I. L. *Pārnar* n. loc. (Cupa). — Din gr. *πovρνάρη*, (arom. *pārnare*).

Părnēs vb. IV. v. *părăjēs*.

Părniri f. }
Părnit, -ă adj. } v. *pārnes*.

Părōi m. Părău, cf. p u r o i. — Din bg. *poroj*.

Parpudă f. Un fel de fasole. *Parpuda si coatsi mai curon di cot tsea lantă bacă* (parpuda se coace mai repede decât cealaltă fasole), Com. N. P. Se zice mai des *baclă-parpudă*, cf. *b a c l ă*. [Și: **papudă** f.].

Părcășes vb. v. *prăscășes*.

Părsés vb. Cerșesc. *Viniră... la păsirea* (veniră să cerșească), 15/29. [Și: **prăsés** vb. **Derivate**: **părsiri** f. = cerșit; **părsit**, -ă adj.]. — Din bg. *prosjă*.

Părsiri f.

Părsit, -ă adj. } v. *părses*.

Părtăl a. v. } v. *părtali*.

Părtăleu m. }

Părtăli f. Straiu, țol, zdreanță. *Na-ts-aș mea părtali* (na-ți straiul meu), 23/68, cf. *Aș dunș părtalili* (și-a luat catrafusele), 515. [Și: **părtăl** a. 516. **Derivate**: **părtălós**, -oasă adj. = rupt, sdrențuros. *Ra părtălos, itș nu veă pări* (ere rupt...), 6/35 cf. 6/27; **părtăleu** m. = se zice la cei ruptți, care n'au haine pe corp; **părtălineă** f. = zdreanță, țol]. — Din tc. *partal*, (arom. *părtal*).

Părtălineă f.

Părtălós, -oasă adj. } v. *părtali*.

Părți f. Parte. *Lăntă părți*, 22/41 cf. 214. *Tu ună parti* (într'o parte). *Ună ticfă ve ună gaură tu ună parti*, 10/5. [**Derivat**: **năpărți** = n. loc. (Cupa). Com. N. P.; **părtițseă** f. (dimin.)]. — Din lat. *pars*, *partem*, (arom. *parte*).

Părtisnés vb. IV. v. *tisnes*.

Părtițseă f. v. *parti*.

Părtițseica N. loc. (Huma).

Părtoacă f. Nume de floare. N.P.

Părtș m. Țap, pârciu. *Barba-părtșului*, cf. *b a r b ă*. [Și: **prățș** m.]. — Din bg. *părč*.

Părtșa. Joc de copii. *Cad părtș-capa* (cad peste cap). Com. I. L.

Părtșeapa. Peste cap.

Părtșuvălă v. *coastă*.

Părumbés vb. IV. Tivesc, Com. V. J. [Și: **părămbés**, **purumbés** vb. IV]. — Din bg. *porăbvam*.

Părvói s. pl. (Oșani). Acele cu care se leagă plugul de gâtul boiler cf. *p o t r ă n d z ă*, *p r ă v o i*, (Cf. Capidan, *Meglenoromâni*, I. 51). — Din mbg. *prevoj*.

Pașă f. Pașă. *Pașa ve trei cal*, 12/15 cf. 1/15. [**Derivat**: **pășălărés**, -ească adj. = de pașă. *Cal pășălăres*. Com. I. L.]. — Din tc. *pașa*, (arom. *pășă*).

Pășălărés, -ească adj. v. *pașă*.

Pase vb. III, Pasc. *S-l'a pască cal'il*, 2/34. *Ăn urman pasc,*60. Pri iundi li pașt uoili...* — *pri colo li păștem*, 9/3 cf. 518. [**Derivate**: **păștiri** f. = păscut. *Li scoasi [uoili]... la paștiri* (le scoase... la păscut), 16/6; **pășeút**, -ă adj., (negativul) *nipășeút*, -ă adj. = care n'a păscut. *Flaš stărniști nipășcută*; **pășcăviști**, **pășcuvști** f. = pășune, ALR. 5591; **prupășe** (pru + pasc) vb. III. = duc oile la păscut Com. GH. T.]. — Din lat. *pasco*, -ere, (arom. *pascu*).

Păseăviști f. v. *pasc.*

Păseurnie m. Tiparul de lemn care se aplică asupra prescurei, ALR. 2769. *Păscurnic șarot*, ib. [Și: **priseurnie** m.]. — Din bg. *proskurnik*.

Păseút, -ă adj. } v. *pasc.*
Păseuvísti f. }

Păspál a. Praf de făină, Com. T. P. [Derivate: **păspál** vb. I. = presar cu ceva, *Muraru ađi păspál'at di fărínă* (morarul este presărat (acoperit) cu făină. Com. I. L.; **păspál'ári** f. = presărare, **păspál'át, -ă** adj. = presărat]. — Din gr. *πασπάλη*, (arom. *păspal'*, bg. *paspal.*)

Păspál vb. } v. *păspal'*.
Păspál'ári f. }
Păspál'át, -ă adj. }

Păsprăts n. v. *patru*.

Pașt (pl. -ștur) f. Paști. *La e pašt și crătșun* (la fiecare Paști), 2/46. *Vinit-au loc dirip pašti*, 1/61. *Cmo l'-u paštu lă iel* (se bucură), 519. *Di cōti paštur ađi* (ce vârstă are). [Și: (mai rar) **paștu** m.]. — Din lat. *paschae*, (arom. *paște*).

Păști m. Nume de plantă miroitoare. Com. C. I. cf. r a m o n .

Păstir m. Păstor, cioban. Cf. picurar. *Iel că păstir, nu știă cum ađi adetu* (ca cioban nu știa cum este obiceiul). Com. T. P. — Din lat. **pastorius, -um*.

Păștiri f. v. *pasc.*

Păstrés vb. IV. Păstrez, pun

bine. *La păstrii* (I-am pus bine). Com. I. L. [Derivate: **păștiri** f. = păstrare; **păștrít, -ă** adj. = păstrat, ascuns, pus bine]. — Din bg. *pastrja*.

Păștiri f. } v. *păstres*.
Păștrít, -ă adj. }

Păștu m. v. *pașt*,

Pat a. Pat și în general orice ridicătură făcută de scânduri, care se întrebuintează la ședere. *Și la trasi ân pat* (și-l trase în pat...), 11/39. *Căzú la pat* (se îmbolnăvi), 2/43. — Din gr. *πάτος*, (arom. *pat*).

Pătă f. Floare roșie cu frunze rotunde; Com. T. P.

Pata-pat La fel. *La mardzini si pugudeaști si jundzim pata-pat* (la sfârșit se întâmplă să ieșim [cu socotelile la fel]. B. 10.

Pătăritsă f. Păteriță, toiag. *Sfiti Nicola cu barba albă și cu pătăritsă*, 158. — Din bg. *paterica*.

Pătăróe m. Rățoiu. Com. T. P. [Și: **pătoróe** m.]. — Din bg. *patarok*.

Pătăróg (Oșani). Un fel de fragi. *Pătărogu iasi primăvearăta* (fragii ies primăvara), Com. I. L., cf. c a p u ș n i t s . *Pătărog - pidurets*, Com. T. P.

Pătătă f. Cartof. Com. I. L. — Din it. *patata*, (arom. *pătată*).

Pătbunés vb. IV. (despre aluat) Cresc. *Lutsolu si pătbuneaști* (aluatul crește), ALR. 3995. (La pâine) coaja pâinei se ridică, ib. 4005. [Și: **potbunés** vb. IV.]. — Din bg. *ptobuham*.

Pătéts m. v. *putets*.

Páti m. Nume de plantă.

Pătlidžani f. v. *pitlidžani*.

Pătóe v. *potoc*.

Pătoróe m. v. *pătăroc*.

Pătpălășcă f. v. *pătpălog*.

Pătpălóg m. Pitpălac. Com. C. I. [Diminutiv: **pătpălúșcă**, **pătpălășcă** f. id.]. — Din bg. *pădpădăc* (>pitpălac) și *podpološka*.

Pătpălúșcă f. v. *pătpălog*.

Pátru num. Patru. *Nunta cu patrul' ȳamiń*, 501. *Tots patrul'* (toți patru), 22/78. *Ān patru* n. loc. (Cupa), *Ān patru arbur* n. loc. (Huma). [C o m p u s: **pátrusprăts** **pásprăts** n. = patrusprezece; **patružqts** = patruzeci, cf. 6/21, 4, 9/77]. — Din lat. *quatt[u]or*, (arom. *patru*).

Pátrusprăts m. v. *patru*.

Pătșă f. Pacea. Com. I. L. — Din tc. *pača*.

Pătșătúrá f. v. *pătșos*.

Pătșávitsă (di izmeni) f. Cracii izmenelor, ALR. 3307. — Din mbg. *pačavica*.

Pătșávúrá f. Cărpă (murdară) de șters. Com. I. L. — Din tc. *pačavra*, (arom. *păčăvură*).

Pătșqri f. v. ²*pătșos*.

²**Pătșos** vb. IV. Pat. *Șa pătșođ* (așa pătii), 12/12. [Și: (mai rar) pat. **Derivate**: **pătșqri** f.; **pătșqt**, -ă adj. **pătșătúrá** f. = păteală, suferință. Com. G. D.]. — Din lat. *patio*, -ire, (arom. *pat*).

Pătșqt, -ă adj. v. *pat*.

Păturóe m. (Liumnița). Rățoi. Com. P. M. — Din bg. *patarok*, id.

Păuă f. Preț. *I-ai ded păuă bună la cal* (îi dădui preț bun pentru cal), ALR. 1585.

Păún m. Păun. Com. T. P. — Din lat. *pavo*, -onem, (arom. *păun*).

Păvudés vb. IV. Butășesc via, o duc dela un loc la altul pe unde a pierit. ALR. 1713. — Din mbg. *povodja*.

Păzări f. Târguială, tocmeală. *Dar* (s. *fac*) *păzari* (mă toclesc, mă învoiesc). *Nođ cum vემ dărăt păzaređ* (noi cum ne învoiesem), 15/6. *Să dărəm păzări*, 13/6. *Cu păzarea* = pe tocmite, 16/41 cf. 523. [**Derivate**: **păzarisés** vb. IV. = mă toclesc din preț; **păzarisire** f. = tocmire; **păzarisít**, -ă adj. = tocmít; **păzăriști** f. = târg, locul unde se ține târgul. *Vini la sparta păzăriști*, 524; **păzărđjiă** (tc. *pazarđy*) = târgoveț, cel care merge la târg]. — Din tc. *pazar*, (arom. *păzare*).

Păzărđjiă m.

Păzarisés vb. IV.

Păzarisiri f.

Păzarisít, -ă adj.

Păzăriști f.

v. *păzari*.

Păzés vb. IV. (rar) Păzesc, Com. I. G. — Din paleosl. *paziti*.

Peádică f. Piedecă. Com. I. L. — Din lat. *pēdica*, -am, (arom. *k'ea-dică*).

Peánă f. I. Pană. *Lă dideș peanili*, 6/66. *Al' tsi fronsi peana* 525. || 2¹. (La Oșani, unde cuvântul

«aripă» este necunoscut) Aripă. *Ună peană* (o aripă), 15/51. [La pl. art. *peanili* și *peșnili*. ALR. 4092, cf. *pir dũ*, *dră pes*]. — Din lat. *pinna*, -am, (arom. *peană*).

Peără f. Pară. *Peara sub per cadi*, 526. *Io multi peari măcaș*, 28/32. — Din lat. **pīra*, -am.

Peășteră f. v. *peăștiră*.

Peăști f. Pește. *Si dusi si catsă pești*, 2/28 cf. 3/13, 25/51; *peăști-di-apu-dultsi* = păstrav. [Derivat: **piștăr** m. = pescar, (ornit.) pescărel. *Un piștar*, 1/13; **piștăreă** f. = dropie, ALR. 6203. **piștirqe** m. = pește mic, Com. I. L.]. — Din lat. *piscis*, -em, (arom. *pescu*).

Peăștiră f. Peșteră. *Si scunsi ăn peăștiră*, Com. I. L. [Și: **peășteră** f., 9/19 cf. 6/19; **pișteră** f. — Din bg. *peștera*, (arom. *piștireauă*).

Peatic a. Petec. *La ănfășo pija ăn peatitsi* (l-a înfășat pruncul în petece), Com. I. L. [Derivat: **pitițșoănă** f. = velință mică ce se pune sub samarul calului cf. *tșul*]. Cf. alb. *petkë*, (arom. *peatică*).

Pejvitsă f. v. *pijuveati*.

Pelișpadișă Nume de persoană, 2/80.

Peltée m. adj. Peltic. Com. I. L. — Din tc. *peltek*.

Pelti f. Răcături. *Con li puñ la firtură pitșoarili di bou, dimineastă rătseăști, s-fatsi ca ĩ g ă n ă și pelti*. ALR. 4082. Din tc. *pelte*, (arom. *piltee*).

Pepeľitsă N. loc. (Nănta).

Per m. Păr. *Fitșoru ca si pusi pri per și feși «cucu»*, 26/6. *Peara sub per cadi*, 526 cf. 22/32. [Diminutiv: **perțșoe** m. = perișor, Com. I. L. — Din lat. *pīrus*, -um, (arom. *per*, rar).

²**Per** m. Păr (din cap). *La cată ca peru 'n lapti* (se uită la el ca la dracul) 530. *Ca peru 'n rușnitsă* 529. [Diminutiv: **perțșie**, **pirțșie** m. = perișor. Com. G. D. Derivate: **pirós**, -oasă adj. cu păr, păros id.; **pirușán** (tc.) m. = părul de pe frunte și de lângă urechi. Com. I. L.]. — Din lat. *pīlus*, -um, (arom. *per*).

³**Per** vb. IV. Pier, dispar, mor. *Un ascher piri*, 17/39. *Si la per tu* (să-l pieri tu), 12/40 cf. 20/79. *Si peară*, 13/40. *Aspra roși nu peari* (paraua calpă nu piere), 510. [Derivate: **periri** f. = pierire; **perit**, -ă adj. = pierit, ucis; **peritșuni** f. = descreșterea lunii, «con ăi după cãntat cucoșii», ALR. 2456; **piritșuni**, **pirătșuni** f. *Si rudi pri pirătșuni* (s'a născut când descreștea luna). Com. I. L.]. — Din lat. *pēreo*, -ire, (arom. *k'er*).

Perd vb. III. Pierd. *Si pirdũ* (se pierdu), 5/20. *Si pirdură*, 5/36. [Derivate: **peárdiri**, **pirďătșuni** f. = pierdere; **pierdũt**, -ă adj. = pierdut. *Pirdut ra și si flo*, 22/73]. — Din lat. *pēdo*, -ere, (arom. *k'erdu*).

Pérđi f. Perdea. *Si punim perđi la pindžerts* (să punem perdele...), — Din tc. *perde*, (arom. *pirdee*).

Perghél m. v. *pirghel*.

Pérnitsă f. Pernă. *Cu pernitsa pri numir*, 10/XIII. — Din bg. *pernica*.

Perpără (în expresia) *Ca perpără-i*, se zice unuia care vorbește în continuu, 533.

Pertšic m. v. *per*.

Pétea m. Nume de persoană, cf. 359. — Din bg. *petka*.

Pétrov m. Sărbătoarea Sf. Petru, ALR. 2847. — Din bg. *Petrovden*.

Pétsi m. Numele boului care s'a născut vinerea. Cf. *luntși*, *martin*, *nerdži*, *zărăn*, *săban*, *dumi*. ALR. 5541.

Pétue N. loc. (Oșani).

Péză f. Bătaie de joc, răs. *Peza lumil'ă* (râsul lumii), 534, *Bat peză* (îmi bat joc). *Si bâteț peză*, 2/29. [Derivat: *putpizliv*, -ă (pot + peză + -liv) adj. = batjocoritor]. — Din gr. *παίζω*, (arom. *peză*).

Pic vb. I. **Pic**. *Al' picară două lacrim*, 6/74. *Sondzi nu pică* (sânge nu pica), 892 cf. 7/34, 35/51. [Derivat: **pieări** f.; **pieăt**, -ă adj.; **pieătură** f. = picătură, 12/94. *Ca picătura*, se zice despre un lucru drăguț; **pieă** f. = picătură. *Ună pică di tsea apa*, 34/51, (arom. *pic* (rar) și *k'ik*).

Pieă f. v. *pic*.

Pieăiēs vb. IV. Bag, vâr, înfig, împing. *Li picăiēs cu lostu*, 15/18, cf. 13. [Perf. simplu *picniĭ*, (bg.

piknah), *La picni*, 28/6 cf. 11/24, 23/8. Derivate: **pieări** f., **pie-nit**, -ă adj. = vîrit, împins. **Compus** (cu pref.): **năpieăiēs** (bg. *napikam*) = întru bine, mă vâr bine. *Si năpicăi an guvă*, (a intrat bine în gaură), 20/72. — Din mbg. *pikam*.

Pieări f. v. *picăiēs*.

Pieări f. v. *pic*.

Pieăsēs vb. IV. Pricep, simt, înțeleg. *Mi picăsești* (mă simte), 8/80 cf. 11/10, 3/13, 21/72, 22/79. [Și: **piehisēs** vb. cf. 11/50. Derivate: **pieăsiri** f. = pricepere, simțire; **pieăsît**, -ă adj. = priceput, simțit]. — Din gr. *ἀπεικάω*, (bg. *apikasvam*), (arom. *ak'icăsescu*).

Pieăsiri f.

Pieăsît, -ă adj. } v. *picăses*.

Pieăt a. Milă, (rar) păcat. *Al' ra picăti di fitșor* (îi era milă de băiat), 7/34 cf. 11/38. *Vecl'i picăts* păcate vechi, 536 cf. 539. [Plur. *picati* și *picăts*. Derivat: **pieătós**, -oasă adj. = (Oșani) milostiv. *Tsista uom aĭ mult picătós* (este foarte milostiv), Com. I. L. **pieătuiēs** vb. IV. = păcătuesc. *Nu mănancă lucru mărșit pri post că picătuiēs* Com. I. L.]. — Din lat. *peccatum*, (arom. *picat*, rar).

²**Pieăt**, -ă adj. v. *pic*.

Pieătór adj. *prun picător* cf. *prun*.

Pieătós, -oasă adj. } v. *picat*.
Pieătuiēs vb. IV. }

Pieătúră f. v. *pic*.
Piehisés vb. IV. v. *picăses*.
Piemés m. Must de struguri păstrat pentru timpul iernii. *Picmezu aî negru, ma dultsi-i*, 538. — Din tc. *pekmez*, (arom. *picmeze*).
Pienít, -ă adj. } v. *picăies*.
Pienîj vb. IV. }
Pieól m. Iad. *Ghijaşti cu pideapsă ca 'n picol* (trăieşte cu necazuri ca în iad), 348. — Din bg. *pekol*.
Picurăr m. Cioban, păstor, ALR. 5352. Cf. pastir. *Flară un picurăr*, 11/43. *Picurăru... scoasi uoîli*, 11/94 cf. 3/37, 46. [Derivate: **pieurăreăsă**, **pieurărcă** f. = păstorită]. — Din lat. *pecorarius*, -um, (arom. *picurar*).
Pieurărcă f. } v. *picurar*.
Pieurăreăsă f. }
Pideápsă f. v. *pidipses*.
Pidipsés vb. IV. (refl.) Mă muncesc, mă chinuesc, 549. [Derivate: **pidipsíri** f. = muncă, chin; **pidipsít, -ă** adj. = chinuit, muncit, **pideápsă** f. = chin, muncă. *Ghijaşti cu pideapsă ca 'n picol* (trăieşte cu chin, cu greutate...), 548]. — Din gr. *παιδεύω*, (aor. *ἐπαίδευσά*), (arom. *pidipsescu*).
Pidipsíri f. } v. *pidipses*.
Pidipsít, -ă adj. }
Piduel' ós, -oasă adj. v. *piducl'u*.
Piduel'u m. Păduche. *Tsel piducl'u aų băgară tru ună căzani*, 2/67 cf. 11/11, 9/16, 1/67, 550, *piducl'i-di-pri-poami* (purecele de

grădină). Com. C. I. [Derivat: **piduel' ós, -oasă** (lat. *peduc [ű]-lósus, -a, -um*) adj. = păduchios]. — Din lat. *peduc [ű]lus, -um*, (arom. *piducl'u*).

Piduréts m. v. *păduri*.

Pidurítsă f. (la războiu). Sforile care leagă iepela de fusceii itelor. Com. C. I. cf. de a m i. — Din lat. *pedulis, -e*. CDDE. 1375.

Pidutsél m. Păducel, degerătură, ALR. 1650. [Şi: **pidutsqł** m.]. — Din lat. **pedücellus, -um*.

Pidutsqł m. v. *pidutsel*.

Piıuveáti f. Lipitoare. *Că piıuveatsă si tşoni* (se ţine de cineva ca scaiul). 570. [Şi: **peıvıtsă, piıuvıtsă, piıuveátsă** f. *Ca di piıuveatsă biıut* = slab, prăpădit; (Oşani), **piıveáti** (pl. *piıveatsă*). *Aş pusi trei piıveatsă la pitşor*. Com. I. L. — Din bg. *pijavica*.

Piıuveátsă f.

Piıuvıtsă f.

Piıveáti m.

} v. *piıuveati*.

Pijă f. Prunc încă nebotezat. *Nu sam pijă*, 551. Din bg. *pişe*.

Pijjós vb. IV. Mi-e sete mare. *Pijjoı di apu* (con merc pi drum şi nu si află apu proapi), ALR. 2301 cf. 160. — Din bg. *žeşja*.

Pijutină f. Coajă, acoperişul gogoasei de mătase? *Pijutina rămõni curată*, B. 9. *Pijutina si piardi*, ib. Cf. arom. *peajă* «pielită subţire».

Pilă f. 1. Pilă, ALR. 6582. 2. Raspă, hraspă. Com. I. L. — Din ig. *pila*.

Pileál a. Pileaf. *Tsista pileaf* B. 7. *ancă cota tseari*, 19. — Din tc. *pilav*, (arom. *pileafe*).

Pilín (pl. -ur), a. Pelin. ALR. 1905. — Din bg. *pelin*.

Piliván m. Acrobat. *Si stigni ca vrin pilivan* (s'a îmbrăcat în haine lipite de corp ca un acrobat). Com. I. L. — Din tc. *pehlivan*.

Pilusés vb. IV. Pilesc cu pila. ALR. 6583, cf. *pilă*.

Pimínt a. Pământ. *Isq sub pimínt un yom* (ieși de subt pământ) 3/79. *Si si șătăiască pri pimint*, 4/62 cf. 8/66, 558. *Pimintu*, 554, 552, 556, 826. [Și: *pămínt* a.]. — Din lat. **paumentum*, (*pavimentum*), arom. *pimintu*, rar.

Pin m. Pin cf. t i s ă. *Pinuli, pínuli*, 1/75, ib. — Din lat. *pínus*, -um, (arom. *k'in*).

Pindžăreă f. v. *pindžercă*.

Pindžereă f. Fereastră. *Pru-tsápø din pindžercă*, 13/43. [Și: *pindžăreă* f. 15/73]. — Din tc. *pendžere* și suf. -că.

Pintšanitsă f. v. *upintšonits*.

Pintșqs vb. IV. O iau la fugă, o șterg, dispar. *Nu l-am privizut di ca l-u pintșq ualtăr* (nu l-am mai văzut de când a dispărut alaltăieri), Com. I. L.

Pípcă (pl. -chi), f. Pistruiu. *Ari pipchi pristi ubraz*, ALR. 57. Vărsat ib. 1644. — Din bg. *pipka*.

Pipélnie m. Locul unde se strânge cenușa. Com. I. L. — Din bg. *pepelnik*.

Pipér m. Piper. *Píper ân uocl'i nu-l' daŭ*, 559. *Píper s-feasi* (s'a supărat foc), 560, cf. 561. [D e r i v a t: *pipérecă* f. = ardeiu. *Pípercă ardoasă-i* (este iute și nervos), 562 cf. 653]. — Din bg. *píper*, *píperka*, (arom. *píperkă*).

Pipérecă f. v. *píper*.

Píperúgă f. v. *pípirugă*.

Pípiliga Cuvânt neînțeleș dintr'o zicătoare de joc copilăresc, cf. *ililiga*.

Pípirieă f. Nume de plantă ierboasă. Com. T. P.

Pípirigă f. v. *pípirugă*.

Pípirúgă f. Fluture. *Amă ca pípirugă* (merge încet), 564. *Pípirugă-albă* (Liumnița) fluture alb, albilită; *pípirugă-roși* f. fluture de primăvară, fluture roșiu. Com. P. M. Și: (prin schimbare de sufix) *pípirigă* f.]. — Din bg. *peperuga*.

Pipoń (pl. -poańă) a. Pepene galben. — Din gr. *πεπόνι*.

Pirătšúni f. v. *per*.

Pirdătšúni f. v. *perd*.

Pirdù m. Fulg. *Al' drăpes pejnili ili pirduu* (ii smulg penele sau fulgii), ALR. 5695. *L'icșor că un pirdù* (ușor ca un fulg). Com. I. L. — Din bg. *perduh*.

Pirghél (La dogărie) Compas. [Și: *perghél* m.]. Com. I. L. — Din tc. *perghel*.

Pirghijă f. Văl. *Pirghijă galbină* (turcoaică), cf. c ă d o n ă, ALR. 2911. — Din mbg. *pergija*.

Piríri f. v. *per*.

²Piriri f. v. *apir*.

Pirít, -ă adj. v. ³*per*.

²Pirít, -ă adj. v. *apir*.

Piritšúni f. v. ³*per*.

Piríz a. Post, ajun. *Tsqni piriz di alba* = nu bea rachiu, 6. — Din tc. *perhiz*.

Piroásă N. loc. (Oșani).

Pirós, -oasă adj. } v. ²*per*.

Pirtšic m. }

Piruligă f. Scoică. Com. T. P.

Pirunigă f. Numele unei plante cu frunzele mari și foarte cărnoase. Este de două feluri: una care face flori aibe și alta, albastre. Com. I. L. | *Piruniz albi, galbini verdzi* = crin, Com. I. L. — Din bg. *peruniga*.

Pirușán m. v. ²*per*.

Pirustijă f. Pirotie. *Lupăta, pirustița*, 1/20, cf. 8/77. — Din gr. *πυροστία*, (arom. *pirustie*).

Pirváz a. Pervaz. Com. I. L. — Din tc. *pervaz*.

Pis... pis... se strigă pisicii, ALR 6053.

Piș vb. I. Piș, (refl.) mă piș. *Añ tsi pișid*, 8/71. *S- pișo di bucuril' ă*, 566 cf. 565. [Derivate: pișári f., pișát, -ă adj. = pișat; pișát, a. = pișat]. — Din lat. **pissio, -are*, (arom. *k'iș*).

Pisă f. (Țárnareca), Piscă, Com. N. T. — Derivat din *pis*!

Pisăjés vb. IV. Scriu. *Voj si pisăjes*, 2/68. *Tsi pisăjaști*, 12/15, 5, 6/55, 7/67. *Pisăjă ăn frunză*, 706. *Șa-l' fu pisăită*, 567. [Deri-

vate: pisăiri f. = scriere; pi-săit, -ă adj. = scris, ursit; pisăitură f. = scris, ursită, destin; písmă (bg. *pismo*) f. = scrisoare, inscripție]. — Din aor. bg. *pisah (piša)*.

Pisăiri f.

Pisăit, -ă adj. } v. *pisăjes*.

Pisăitură f. }

Pișári f.

Pișát, -ă } v. *piș*.

Pișát a. }

Pișe vb. I. Pișc, ciupesc. *Acu l'a pișcom vlăstari' di la vrq di vejšts, tsea frunză-i maș tiniră*, B. 6.

[Derivat: pișeári f. = pișcare. *Tseastă pișcari fatsi ca vejštsli di dijos si si lundzească maș curqon*, ib.; pișeát, -ă adj.]. — Din lat. **piccico, -are*, Cf. *spitșcat*.

Piscă f. Fluier. *Sfireaști cu piscă* (fluieră cu fluierul), Com. I. L. Tubul în care se pune fitilul dela « potșu di gaz » id. — Din bg. *piska*.

Pișeári f.

Pișeát, -ă adj. } v. *pișc*.

Pișehéș a. Dar, bacșiș. Com. I. L. — Din tc. *peškeš*, (arom. *pișk' eșe*).

Pișehiúl a. Ciucurele dela fes. — Din tc. *piškjul*, (arom. *pišk'ule*).

Pișim adv. Mai întâi, întâi. *Mai bun păzari pișim*, (mai bine mai întâi învoială), 121 cf. 7/11, 2/63. — Din tc. *pešin*.

Písmă f. v. *pisăjes*.

Pișmán (în expresia) *mi fac pișman* (mă căiesc). *Cari si facă pișman* (care se va căi), 2/8 cf.

3/78. [Derivat: pișmândisés vb. IV. = mă căiesc. *Mă cari... si pișmândisească* (însă cine se va căi), 2/8 cf. 14/6; pișmândisiri f. = pișman, căință; pișmandisít, -ă adj. = căit]. — Din tc. *pișman*.

Pișmândisés vb.

Pișmândisiri f.

Pișmândisít, -ă adj.

} v. *pișman*.

Pisóe a. Nisip. *La pusi pri di-supra pisoc*, 4/17 cf. 9/70. [Derivat: pisuelif adj. = loc nisipos, ALR. 5063]. — Din mbg. *pěsok*.

Piștár m.

Piștáreă f.

} v. *peaști*.

Pișteră f. v. *peaștiri*.

Piștimál a. Peștiman. *Cumpăro un piștimal*. Com. I. L. — Din tc. *peštimal*, (arom. *piștimale*).

Piștiróe m. v. *peaști*.

Piștól m. Pistol. *Piștoru la vindú piștolu*, 2/10 cf. *18. [Diminutiv: piștolăe m. Com. G. D.]. — Din bg. *pištol*.

Piștolăe m. v. *piștol*.

Pisuelif adj. v. *pisoc*.

Pită f. Plăcintă cf. plătșintă. *Pită de ghiesp* (fagure). *Fló ună pită di ghiesp căzută din zid*, 22/4, (arom. *pită*).

Pita m. Nume de persoană, cf. 2/XII.

Pitáeculuț Nume de fântână, (Oșani).

Pititșoână f. v. *peatic*.

Pitlidžani f. Pătlăgea. *Pitlidža-*

nili drujdeal'ă si facă. [Și: (Țárnareca) *pătlidžani* f.]. — Din tc. *patlidžan*, (arom. *pătligane*).

Pitlitsă f. Nasture. Com. T. P. — Din bg. *petlica*.

Pitrée vb. (arom. în Țárnareca) Trimet.

Pitrófe adj. (numai în) *mer pitrofc* (măr care se coace pe la Sf. Petru), cf. mer. — Din bg. *petrofk*.

Píturu prep. v. *tru*.

Píturup m. Clopotar, ALR. 2735. Epitrop. Com. I. L. — Din gr. *ἐπίτροπος*.

Pitș m. (Oșani), Știulete cu grăunțe, tulean, cocian, ALR. 903, 5137, 5144 cf. tșuc. *Pitș an lapti* (știulete cu boabele ne-coapte încă). Com. I. L.

Pitșălóvnic, -ă adj. v. *pitșiles*.

Pitșărúș a. v. *pitșor*.

Pitșávra f. Șomoiag, pământuf, ALR. 4.000, cf. pătșávură.

Pitșilés vb. IV. Lucrez câte puțin, mă găsesc în treabă, mă străduesc, mă căznesc. Com. I. L. [Derivat: pitșălóvnic, -ă adj. = muncitor, care se străduiește. *Ūomu pitșalóvnic nu moari di pomi*, 546]. — Din bg. *pečelja*.

Pitșír

Pitșírúș

} a. v. *pitșor*.

Pitșór a. Picior. *Au zăcătsà lupu di pitșor*, 22/72 cf. 827, cf. 544, 543, cf. 541. *Piștoru lupuluț* (nume de plantă), Com. T. P. [Și: pitșír, (Țárnareca) tșitșór, tșutșór a. *Al*

arsi tšutšorlu, 38/65. Diminutive: *pitšărûş* *pitšurûş*, *pitširûş*, *tšitšurûş* a. «*Tšitšuruş* *pitšuruş*» *şi ca trăgni...*, 8/30, 22/72, 9/13. Prescurtat: *tšor* a. (plur. *tšoari*), cf. 17/43]. — Din lat. **peciulus*, -um, (arom. *čičor*).

Pitşoş vb. IV. Frig, ard. *Pitşaşti* *soarili*, B. 7. *Mi pitşoş* *soarli* (m'a ars soarele), 18/85. — Din bg. *peča*.

Pitşurûş m. v. *pitşor*.

Pitulă Joc cepilăresc, în special la fete. || Una din cele trei pietre cu care se joacă fetele la acest joc. Com. I. L. Derivat din *pitula*?

Pitulitsă f. Tigăiță, gogoş. *Al' dus-aş pitulitsi* 6/61. *Un misur di pitulitsă* (o strachină de gogoşi), Com. I. L. — Din bg. *pitulica*.

Pitum, -ă adj. Bland. *Ai pitum* *ca un ŋel*. Com. I. L. [Derivat: *ampitumés* vb. IV. = îmblânzesc, domesticesc]. — Din bg. *pitom*.

Piğ, *piğ!* (despre pui când puiesc). [Derivat: *piğcărés* vb. IV. = puiesc].

Piğcărése vb. IV. v. *piu*, *piu*.

Pizmă f. v. *pizmes*.

Pizmés vb. IV. Pizmuesc. *Toată lumea la pizmeă*. Com. I. L. [Derivat: *pizmă* f.]. — Din bg. *pizmja*.

Plăcă f. Soiu de porumb: *gărnişor mari ca dinţi di cal cari si puni la vadă* (adică sub apă), ALR. 5124, cf. scroznică.

²*Plăcă* f. Un fel de joc. *Cu bañ si joacă placa*. Com. I. L. — Din gr. *πλάκα*?

Plămin a. Flacăra. *Fătseă un plamin vinăt*, 8/40 cf. 250, 572. — Din bg. *plamen*.

Plăngu vb. III. v. *plong*.

Plănişcă f. Numele unui fruct din pădure. — Din bg. *planuška*.

Plănuşcă f. v. *pălmuşcă*.

Plăntări f.

Plăntăt, -ă adj. } v. *plântu*.

Plântu vb. I. (Țârnareca) Implânt, bat (un cuiu). *Plăntă la zid cărfii*, (bătu... cuie) 12/68 cf. 27/68. [Derivate: *plăntări* f., *plăntăt*, -ă adj.]. — Din lat. *planto*, -are, (arom. *mplântu*).

Plas m. Bucată de lână scărmanată, Com. T. P. — Din bg. *plasa*.

Plăscătés vb. IV. refl. Mă ciocnesc. Com. T. P. [Și: *pluscutés* vb. IV.].

Plăşquă f. Momâie de grâu. ALR. 5186. — Din bg. *plaşa*.

Plăstés vb. IV. v. *plasti*.

Plăsti f. Fulgi de zăpadă, ALR. 2441, *Plasti di neaș*, ib. [Derivat: *plăstés* vb. IV. = așez ceva în pături una peste alta (bg. *plastja*)]. — Din bg. *plast*.

Plătân m. Platan. În Nânta este și o piață cu acest nume. — Din gr. *πλάτανος*.

Plătés vb. IV. Plătesc. *Aș li plăti toati*, 574. [Derivate: *plătiri* f. = plătire; *plătít*, -ă adj. = plătit, achitat, Compus (cu pref.): *duplătés* (du + plătes, bg. *doplaştam*) vb. IV. = plătesc peste

tot, termin de plată. Com. T. P.]. — Din paleosl. *platiti*, (arom. *plătescu*).

Plătiri f. }
Plătît, -ă adj. } v. *plătes*.

Plătîtsă f. Fel de grâu galben cu spicul negricios, (ALR. 5182); grâu măşcat, (ib. 5183).

²Plătîtsă f. Fel de peşte, Com. T. P. — Din bg. *platica*.

Plătsîntă f. Plăcintă. Iată plăcintele cele mai obişnuite: *ticuş* (*lăptucă*), *ticfincă* (plăcintă cu dovleac), *urzinic* (plăcintă cu urzici). — Din lat. *placenta*, -am, (arom. *plătsîntă*).

Plaz a. (La plug), Cormana. Com. I. L.

Pleamnătsă f. Grajd, şură. *Antrats ân pleamnătsă*, 10/82. — Din sl. *plěvnica*.

Pleân a. Jaf. *Plean si facă* (vor face jaf), 575. [Derivat: *plinés* vb. IV. = jefuesc, fur. *La pliniră* = îl jefuiră, 575]. — Din bg. *plěn*.

Pleává f. Pleavă. *Au vinturq pleava din gron* (au vânturat pleava din grâu). Com. I. L. — Din bg. *plěva*.

Plee vb. Aplec, plec, înclin, (refl.) mă aplec. *Iel si plicq şi suflo*, 11/32 cf. 7/77. | Plec, mă duc (numai în expresia) *l'-u plicq* (a plecat, a şters-o, a spălat putina), 576. | Dau copilului să sugă. [Derivate: *plieári* f., *plieát*, -ă adj. = aplecat; *plieătoári*

(dela plec <*aplico*, -are) f. = femeie care alăptează un copil; oaia care dă mielului să sugă. Com. I. L.; *plieátşcă* f. = plicăt ari. *Tseastă mul'ari ađ ancă plicatşcă* id. C o m p u s (cu pref.): *zăplée* (ză + plec) vb. I. = aplec puţin. *Nu ştiş cum mi zăplieai ân jos* (mă aplecai puţin în jos), 8/72; *anplée* (an + plec) vb. I. = mă plec. — Din lat. *plico*, -are (arom. *aplec*).

Plěşni-bára epitet ce se dă oamenilor care, când umblă, nu se uită unde calcă, 577. [Se zice şi: *gazi-bara*].

Plieaşcă f. Flămânzare la vite. ALR. 1085.

Plieát, -ă adj. }
Plieătoári f. } v. plec.
Plieátşcă f. }

Plinés vb. IV. v. *plean*.

Pljşsnés vb. IV. Crăp, ALR. 1086. — Din bg. *plesnuvam*.

Pljştés vb. IV. Turtesc. Com. V. J. *Con dutsim frunză... si cătom si nu u pljştim* (să nu o turtim), B. 7. *Si ampl'ă di prah, si pljşteasti*, ib. 10. [Derivate: *pljştît*, -ă adj. = turtit; *pljştîri* f. = turtire]. — Din bg. *plěštja*.

Plítcă f. Vad, trecătoare prin apă, ALR. 810. Cf. *ghitşit*. — Din bg. *plítko*.

Plítneă f. v. *amplites*.

Pljşsevavsă f. Băsică. Cf. *prişti*, ALR. 4064. — Din bg. *pljuskavica*.

Plîusnitsă f. Palmă, lovitură cu palma. ALR. 2172. *Al' dau ună plîusnitsă*, ib. 2173 cf. 2174. Cf. p a l m ă. — Din bg. *pljusnica*.

Plivăies vb. IV. Plutesc, înot *Plivăi, plivăi până con puătù*, (înnotă, înnotă cât putù), 7/73. [D e r i v a t: *plivăiri* f. = plutire, înot]. — Din bg. *plivam*.

Ploajă f. Ploaie. *Ra ud di plojă* 3/85 cf. 11/28, 4/33, 10/64. *Mearzi ploajă* cf. m e r g. — Din lat. **ploja*, (*pluvia*), (arom. *ploaie*).

Ploásna N. de râuleț, (Nânta).

Ploátșă f. Placă de ardezie, de piatră. *Ună mari pluatșă*, 4/77. *Ploatșă-di-cal* (potcoavă). *Aș flo ună plotșă di cal*, 2/26. [Plur. *plotș* = cele două plăci mari care se poartă la cingătoare, Com. T. P. Și: *plotșă, pluátșă* f.]. — Din bg. *ploča*, (arom. *ploacă*).

Plod a. Fruct, rod. || (Fig.). Progenitură, fiu. *Tot plodu la ampîratu la ștită la poartă* (toți fiii împăratului îl așteptau la poartă), Com. I. L. — Din bg. *plod*.

Plông vb. III. v. *plông*.

Plông vb. III. Plâng. *Cot puteà plânzeà*, 15/94. *Plôngzim*, 18/33 cf. 3/22, 22/39. *Aș plôngsi laptili mumă-sai* (a trecut prin multe suferințe). 573. [Și: (Liumnița)

plông vb. III, 9/73, etc. (Țârna-reca), **plângu** vb. III. D e r i v a t e: **plôngziri** (*plôngziri*), **plôngs**, -ă (*plôngs*, -ă) adj. = plâns. C o m p u s (cu

pref.): **zăplông** (ză + plông) vb. III. = încep să plâng, fac pe cineva să plângă. *Măma sã-ń-mi zăplôngă*, 3/1. **răsplông** (ras + plông, de pe bg. *razplakvamt* = fac pe cineva să plângă) cf. 629. — Din lat. *plango*, -ere, (arom. *plîngu*).

Plotș (pl.)

Plotșă

Pluátșă

f. v. *pluatșă*.

Plug m. Plug, ALR. 5001, cf. l a r i t s ă. (Despre părțile plugului cf. Capidan, *Meglenoromâni*, I, 51).

Pl'uscătș m. Pușcociu, Com. C. I. — Din bg. *pljockač*.

Pl'uscătșă f. Lovitură cu palma mâinii, cf. *plîusnitsă Cătsară si-l'-tsi fălească cu niști pl'uscătșă*, 7/52 cf. 8/52. — Din bg. *plěskač*.

Pluseutés vb. IV. v. *plăscătes*.

Pl'usnés vb. IV. (refl.) Mă azvârl la ceva, mă trântesc. *Cal' il' si pl'usnira lă burărea* (caii se azvârliră la luptă), 13/80. — Din mbg. *plasnuvam*.

Pl'usnés vb. IV. Pleznesc. *Si pl'usneș și nu-ts-la dau* (să pleznești și nu ți-l dau). Com. I. L. — Din paleosl. *plesnoiti*.

Poă Praful subțire ce se depune, la moară, în toate părțile, p o ș u, Com. H. I.

Poală f. Poală. *Ats-tsi cătsș di poala di sucardi* (s'a lipit de tine), 580. — Din paleosl. *poła*, (arom. *poală*).

Poărcă f. v. *porc*.

Poartă f. Poartă. *Pusi un buturnic la poartă*, 26/32 cf. 11/15, 12/43, N. loc. (Nânta). [Plur. *ports*, cf. 9/47. Diminutive: *purtītsă*, *portītscă*, *purtītscă*, f. ALR. 3841 = *portită*, Com. G. D.]. — Din lat. *pōrta*, -am, (arom. *poartă*).

Pod a. (La moară). 1°. Podul morii. Lada s. hambarașul în care curge făina. Com. C. I. *Podu-dizmeșni* = turul izmenelor, ALR. 3308. — Din bg. *pod*.

Podmișnie m. Podoabă femeiască care se poartă pe umăr. [Și: *podmișnie* m.]. — Din bg. *podmișnik*.

Pōdnitsă f. Tavă de pământ pentru coacerea pâinii. *Ūa-i și podnitsa și tsōstu* (aici este și tava și capacul), 584. *Ān podnitsă l'-ăi* (pentru: εa) *uocl'il'*, 583 cf. 11/32, 454, *62. [Derivat: *podnitsăreă* f. 607]. — Din bg. *podnica*.

Podol' Partea de mai jos (?) *Frunza [di tsărnitș] di la podol' nu-i cōta hrănitōari, că-i tăvălită di tsară*, B. 6. *Frunză minută di la podol'*, ib. *Veștīli minuti di la podol'*, ib., cf. 9. — Din bg. *podolu*.

Podupășnitsă f. = cuscun. — Din mbg. *podopașnica*.

Podvărzi (La plug) Sforile dela jegli. (Cf. Capidan, *Meglenoromânii*, I. 51).

Pogon a. Pogon. [Și: *pugón* a.]. — Din paleosl. *pogonŭ*.

Pōja adv. (Țărnașca) Apoi, după aceea. *Si ti avets... șu pōja ts-ău vindu* (să te învăț și apoi o vând),

21/65. *Pōja tse vrets fatsits-ăi* (după aceea faceți-mi ce-ți vroi), 35/65. [Și: *năpōi* adv. = înapoi, îndărăt; *năpuăi* adv. *Si turnō năpuăi*, 7/77; *dinăpōi*, *dănăpōi* adv. = la urmă, în urmă. 121. || Îndărăt, la spate, 429, 15/43. || Adj. ultim, din urmă. *Ca vini la dina-pōja ȳară, al' zisi* (venind la ultima oră, îi zise), 10/81. (Substantivat) **dinăpōiu** m. art. = îndărătul, șezutul, cf. 196. Derivat: **năpōiș** vb. IV. = (mă) înapoiez]. — Din lat. *ad-pōst*, (arom. *apoja*).

Pōjāmp m. Caisă, ALR. 6069.

Pōimōjini

Pōimōjinista

Pōimōni

Pōimōntiza adv. v. *mojini*.

Pōindză f. v. *podnitsă*.

Pōjip m. v. *popă*.

Pōjār m. v. *pujar*.

Pōlitsă N. loc. (Lugunța).

Pom (pl. *pom*, *poami*) m. Pom. *Sub tsela pomu veă doj ȳamiv*, 7/6. Derivat: **pomēt**, **pumēt** (<lat. *pometum*), a. (colectiv). *Tse pomet vets ān gărdină*, Com. G. D. — Din lat. *pōmum*, (arom. *pom*).

Pomēt a. v. *pom*.

Pōni m. Nume de persoană. *Ș-la pirdŭ Poni chjŭstecu*, I/XII.

Pōntitsi N. loc. (Oșani).

Pōnză f. Pânză. *Pōnză virgată*, 153. [Și (Țărnașca): **pândză** f. *Un arșin di pândză*, 7/66. — Din lat. **pandia*, -am, (arom. *pîndză*).

Pop m. v. *popă*.

Pópă m. Popă, preot. *Vicăiră popil', la cântară* (chemară pe preoți) 28/18 cf. 26/6. *Menca lu pop Mance*, 3/XVI. [Și: **poip** (numai în Cupa) Com. N. P.; **pop** m. D e r i v a t: **pupădiă** (bg. *popadija*) f. = preoteasă; **pupădiică** f. = stiglete; **pupés**, -easă adj. = preoțesc. **upupés** (u + pupes) vb. IV. = preoțesc. — Din bg. *pop*.

Pópăl'ă N. loc. (Nânta) cf. p o p ă.

Pore m. Porc. *Cu portsil', 16/8. Porc-dif* (porc mistret). *Un porc dif*, 27/39 cf. *64, 587. [Și: (Țârnareca) **póreu** (pl. *portsă*) m.; (Nânta) **puéire puéire** m. D e r i v a t e: **pureár** m. = porcar, ALR. 5597, **poárcă** f. = scroafă. *Nu vizuș, bra milu, ... vrină poarcă drūmu. pureuvină* f. = carne de porc. Com. T. P.; **pureiril'ă**, **purcăiril'ă** f., **pureărlqe** a. = porcărie; **purtsăuă** f. = poarcă. D i m i n u t i v e: **purtsql**, **purtsilúș** m. Com. G. D. — Din lat. *pórcus*, -um, (arom. *porcu*).

Poreu m. v. *porc*.

Port vb. I. Port. *S-mi portsă... s-ti portu*, 18/72. [Și: (Liumnița) **puárt** vb. I. D e r i v a t e: **purtári** f., **purtát**, -ă adj. C o m p u s (cu pref.): **pripórt** (pri + port) vb. I. = duc în altă parte, Com. T. P. **zăpórt** (ză + port) vb. I. = port puțin, încep să port. *Zăpórtă-mi* (poartă-mă puțin), 7/30. *Să-ts li zăport stomnili*, 2/VIII. — Din lat. *porto*, -are, (arom. *portu*).

Portítșcă f. v. *poartă*.

Poséstrimă f. Fată nemăritată, surată, (cf. Capidan, *Meglenoromânii*, I., 42, 45). — Din bg. *posestrima*.

Post a. Post. [D e r i v a t e: **pustés** vb. IV. = postesc, țin post. *Să pustits*, 2/9; **pustíri** f. = post; **strădăpóst** = miezii păresimilor, ALR. 607, (din bg. *sředopost* «a patra săptămână din postul mare»). — Din bg. *post*.

Póștă f. Poștă, ALR. 2584. [D e r i v a t: **poștadžóia** m. = factor poștal, ib. 2586].

Pot vb. II. Pot. *Acu puáts* (dacă poți), 8/77, *poți să iăă* (poate să fie), 13/15, 2/14, 3/56. *Pots curari*, 15/4. *Pots sfârșori*, 18/4. [Și: (Liumnița) **puát** vb. II., (mai rar), **păt** vb. II. *Iel nu pátu* cf. 7, 16/73. D e r i v a t e: **puteári** f. = putere; **putút**, -ă adj.; **niputeári** f. = neputință, boală. Com. C. I.]. — Din lat. **poteo*, -ēre, (arom. *pot*).

Potbeál m. Fel de buruiană.

Potbunés vb. v. *pătunes*.

Potéts v. *putets*.

Pótnă f. Maghie Com. T. P.

Pótprăg a. Cureaua care trece pe sub burta calului, Com. T. P. — Din bg. *podprăg*.

Potóe Intrebuințat numai ca n. loc. [Și: **pătóe**, **putóe**]. — Din bg. *potok*.

Potrândză pl. Acele care servesc a lega plugul de gâtul boilor. Cf. p ă r v o ȷ. Com. T. P.

Potș a. Ulcior. *Să-ń leau...* un *potș di apu*, 10/94. *Poatșă dară*, 579. *Potș-di-gaz* (lampă), o p a i ț ă cf. c a n d i l' - d i - g a z. [Plur. *poatși și poatșă*; *putșăc* a. (dimin.)]. — Cf. alb. *potsh*, (arom. *poč*).

Potúr pl. Nădragi barbătești. [Și: *putúr*]. — Din tc. *potur*.

Póznic, -ă adj. Care nu se face la timp, la vreme. *Tseastî grăuntși fac bubî mai pozniți*, B. 5. [Substantivat: *póznică* f. = oaie care naște târziu, Com. T. P. — Din bg. *pozдно* «care nu e la vreme».

Póznică f. v. *poznic*.

Pr, **pr**, **pr**. Strigătul cu care se cheamă oile, (ALR. 5326), calul, (ib. 5525). Cf. trt, trt; tsicș, tsicș.

Pră a. v. *prau*.

²**Pră** prep. v. *pri*.

Prăcăjqs vb. v. *pricăjqs*.

Prag a. Prag. *Căzú ńn pragu di ușă*. Com. I. L. — Din bg. *prag*.

Prăjés vb. IV. Fac, fac farmece. *Jali cu tseali șarvetili prăjiau*, 3/42. — Din bg. *pravja*.

Prăjqs vb. IV. Prăjesc. *Prăjqs un uou*. Com. I. L. — Din bg. *prăžiti*.

Prăli m. Măgăruș. Cf. *prol'*. *Prăli la trimeș, măgar ań vini*, 925. — Din bg. *parle*.

Prămătiă f. v. *primătiă*.

Prăngă (pl. *pranghi*). f. Funie de legat. Com. T. P. — Din bg. *pranga*, id.

Prăpășenă f. (despre oaie) Cu brău alb (la oaia neagră), cu brău negru (la oaia albă). Com.

GH. T. [Și: *prupășeănă* f.]. — Din bg. *preopașena*.

Prășai (pl.) Mătreacă, Com. I. G. [Și: *prășel'*, *proșán* ALR. 13. *prușel'*]. — Din bg. *prășel*.

Prășeăjés vb. IV. Stropesc. *Fitșoril' si prășeăjés*. Com. I. L. [Și: *părseăjés* vb. ALR. 3787. *prășnés* vb. = o iau la fugă (cf. mbg. *pársna da bega* = dădu fuga), *Ca prășniră, feastră «fui!»*, 8/52. *Tucu prășniră* (au dat fuga); Compuse (cu pref.): *amprășeăjés* (an + *prășeăjés*) vb. IV. = împrăștiu. Com. I. G.; *rășprășeăjés* (răș + *prășeăjés* s. bg. *razprășkam*) vb. IV. = stropesc în dreapta și în stânga; (Oșani) *sprășnés* vb. Com. I. L.; *apršnés* vb. IV: *prășnes Murăru ca si spărú...* *apršni sđ fugă* (o luă la fugă), 24/41. — Din bg. *prășkam*, id.

Prășeătș m. Copil, băiat care caută să scape de lucru. Com. GH. T.

Prășeótș m. Colibă. Com. T. P.

Prășel' v. *prășai*.

Prășés vb. IV. v. *párses*.

Prășlén m. Greutate ce se atărnă la capătul inferior al fusului, spre a-l ține drept în jos. (Cr. Capidan, *Meglenorománii*, I. 54). *Flară prășlenu*, 7/71 cf. 6/6, *65. — Din bg. *prěšlen*.

Prășnés vb. IV. v. *prășeăjés*.

Prășóji m. v. *prășól'*.

Prășól' m. Zeamă de varză; salămură. *Mănco piperchi ńn prășól'*

(a mâncat ardei murați), cf. t u t ș e s. Com. I. L. [Și: *prăsóji* m. ALR. 4098, *prisól* m.]. — Din bg. *prësól*.

Prășqs vb. IV. Prășesc. [D e r i v a t e: *prășqt* adj. și subst. a. = prășit, *prășqtul di prima*, ALR. 5130; *prășqri* = prășire; *prășqreă cu laritsa*, ib. 5131, 5132, cf. 4/55. — Din bg. *praša*.

Prășqri f. }
Prășqt, -ă adj. } v. *prășqs*.

Prăști f. Praștie. *Tăltșq un puł* cu praștia (ucise un pui cu praștia). Com. I. L. — Din bg. *prašta*.

Prăștilă f. (La cal) Scară de funie. *Tseaști prăștili sa di l'in*. Com. C. I. *Al' tsi ruptsiră prăștili la cal*, id. — Din bg. *praștilo*.

Prătăsnes vb. IV. Apăș tare, cf. t i s n e s. *Cu plșusnitsa prătăsnes* (cu palma apăș) ALR. 2172. — Din bg. *pritis kam*, (aor. *pritis nah*).

Prătueălă f. v. *purtucală*.

Prătš m. v. *părtš*.

Prătšeă f. Vargă, băț. *Ună prătšeă*, 8/31. *Tșești prătšchili...*, 20/18 cf. 14/24. [Și: *prătšeă* f., 15/24...]. — Din bg. *pračka*.

Prău a. Praf, pulbere. *Ișq prau mult*, 9/10, cf. [Și: *pra* a. *Pră și tșănușă di tini* (să nu se alegă nimic de tine), 598 cf. 7/41. D e r i v a t: *năprășqs* (bg. *naprašam*) = prăfuesc, umplu de praf. Com. I. L.]. — Din bg. *prah*.

Prăvéts m. Dunga părului, ALR.

9286. — Din bg. *pravec*.

Prăvitișin f. Ospăț, dat de părinții fetei la o săptămână după nuntă. Com. I. L. — Din bg. *părviče*.

Prăvóji a. (Oșani). Piele care se pune la jug, lângă gâtul boilor. Com. I. L. cf. *părvoi*. [Și (în altă parte) *pruvoji* m.].

Praz m. Praz. *La mâncq prazu*, 24/6. — Din bg. *praz*.

Prăzărés vb. IV. Zăresc. *Îel prăzări un rșlan* (el zări un leu), 1/49. — Din bg. *prizirja*.

Prăecl'ă f. v. *păreacl'ă*.

Preapúe (în expresia) *măncqm preapuc* (măncăm dimineața la ora 7), ALR. 4051.

Preătšista f. Sărbătoarea Sf. Mihai și Gavril (8 Oct.). — Din bg. *prčista*.

Prenós a. Darurile cu care iese preotul la biserică. *Popa įasi cu prenosu*. ALR. 2761. — Din bg. *prinos*.

Prepílă f. (La moară). Fusul de fier pe care stă rezemată piatra morii. Com. T. P. — Din mbg. *prépilo*.

Prepleștit (în expresia): *ăi prepleștit* (zăbelele în colțul gurii), ALR. 68.

Pri prep. 1°. Pre, pe, în. *Si pusi pri per* 26/6. *Pri tu* (pe la). *Pri tu rășcrășnitsă*, 41/65. *Pri tse* (pentru-că). *Pri tse įel tsirea s-ti mănăncă* (pentru-că vroia să te mănânce), 10/36 cf. 6/78. | 2°. Pe la, la

Pri rutșoc (pe la prânz), 3/8. || 3°. La. *Aș dusiră pri pulătă* (se dușeră la palat), 13/19. [Și: *pra prep.*]. — Din lat. *per*, (arom. *pri*).

²*Pri* adv. Prea. *Ai deadi pri multă puteari* (ii dădu prea multă putere), 6/56. — Din paleosl. *prě*, (arom. *prea*).

Priállum vb. I. v. *aflu*.

Pribeáu vb. III. v. *beau*.

Pribidés vb. IV. v. *ubides*.

Priblijén s. a. Schimbare la față. *El la priblijen si dusi si duvească* (la schimbarea la față se duse ca să se spovedească), 1/57. — Din bg. *prěobraženie*.

Priead vb. II. v. *cad*.

Priacăjș vb. IV. Vorbesc, convorbesc, spun. *Con pricāju*, 11/50. *Si pricājuști* (se spune). *Pricājuă*, 2/28. [Și: *prăcăjș* vb. IV. *Cătso si-l' prăcăjșcă*, 10/73. *părcājuș* vb. IV. 9/58. *Compus* (cu pref.): *zăpricājuș* (ză + *pricājuș*) = vorbesc, convorbesc. — Din bg. *prikazvam*.

Priacăse vb. I. v. *casce*.

Priacát vb. I. v. *cat*.

Priacáts vb. I. } v. *cats*.

Priacátsát, -ă adj. }

Priacázmă f. Basm, poveste. *Pricazmă aň știiam... pricazmă spuș*, 14/23 cf. 29/32. — Din mbg. *prikazna*.

Priehjă f. Zestre, Com. P. M. — Din bg. *prikja*, (arom. *prică*).

Prielutșot, -ă adj. Cu membrele corpului țepene, înțepenit. Com.

T. P. — Part. verbului *priclutșos*, (bg. *prěključam*).

Pricoátsiri f. } v. *coc*.

Pricóce vb. }

Pricónt vb. I. v. *cónt*.

Pricópă f. v. *coapă*.

Pricópt, -ă adj. v. *coc*.

Pricóș vb. III. v. *cos*.

Pricrúts vb. I. v. *crutsi*.

Pricufărés vb. *cufăres*.

Pricupsít, -ă adj. v. *pricuptses*.

Pricuptsés vb. IV. Mă *pricopsesc*.

Nu pots si pricupseș cu țor lucrur (n'ai să te *pricopsești* cu astfel de lucruri), Com. I. L. [Derivate: *pricuptsít*, -ă, *pricupsít*, -ă adj. = *procopsit*, bun. *Fitșor pricupsits* (copii *pricopsiți*), 773. *Iarbă mă-tșcată și pricuptsítă* (...mare și bună), 4/14]. — Din gr. *προκόπτω* (aor. *προκόποια*), (arom. *prucupsescu*).

Pricuptsít, -ă adj. v. *pricuptses*.

Pricúr vb. I. } v. *cur*.

Pricurát, -ă adj. }

Pridár vb. I. v. *dar*.

Pridári f. } v. *pridau*.

Pridát, -ă adj. }

Pridáu vb. I. Predau, trãdez.

Di soră sam pridat, 27/40. [Derivate: *pridári* f. = *predare*; *pridát*, -ă adj. = *predat*]. — Din bg. *prědavam*, (arom. *pridau*).

Pridórm vb. v. *dorm*.

Pridúe vb. III. v. *duc*.

Pridún vb. v. *dun*.

Priés vb. v. *ies*.

Pri fác vb. v. *fac*.

Prifălés vb. IV. v. *făles*.

Prifrig v. *frig*.

Prifrong vb. v. *frong*.

Prigătš m. Șorț, poală *Prigatš* *di cadifé* (șorț de cadifea), 10/XVI.

Prigófeă f. Văl roșiu, batistă roșie, întrebuintată la nuntă, (cf. Capidan, *Meglenoromânii*, I, 47). — Din mbg. *prigofka* (dela *prigotvjam*).

Priărnédz vb. I. v. *ïarnă*.

Priătéléă f. v. *priătil*.

Priătîl m. Prieten. *Bunu priătîl la nivól'ă si cunoaști*, 589 cf. 591. [Și: (Nânta) *priătîl* m. cf. ALR. 4382; *priătîl* m. ib. 4384. **D e r i v a t**: *priătéléă* f. = prietenă (bg. *prijatelka*); *priătîlqe* a. = prietenie cf. *sutsluc*, 748]. — Din bg. *prijatel*.

Priătîlqe a. } v. *priătîl*.

Priătîl m. }

Prijălés vb. v. *jal'*.

Prijúng vb. v. *jung*.

Prijúr vb. I. v. *jur*.

Pril' m. Aprilie, ALR. 2410. *Pri pril' anvirdzos pomil'* (în Aprilie înverzesc pomii), Com. I. L., cf. *c u l u j e u*. — Din lat. **Aprilius*, -um.

Priljătnică adj. v. *priľjetnică*.

Priljėtnică adj. (Despre cereale) de primăvară. *Sicară priljėtnică (priljătnică)*, ALR. 5189. *Uorz priljėtnic* ib. 5193; ib. 5193. [Și: *priljătnică* adj.]. — Din bg. *lėto*, *lėtnik*.

Prima adv. Întâi, mai întâi. *Prima la antribat-au* (întâi l-a întrebat), 6/59. *Di prima* (mai în-

tâi), 30/51. *Maï di primă* (mai întâi, înainte de toate). *S-mi duc maï di primă la lov*, 4/94. *Prima-uară* (prima dată), 8/46. — Din lat. *primus*, -a, -um, (arom. *prima*, rar).

Primănáne }
Primáne } vb. v. *mănanc*.
Primáne }

Primărit vb. v. *mărit*.

Primătîjă f. Marfă. *Veà doj uamiŃ cu primătîjă* (erau doi oameni cu marfă). [Și: *prămătîjă* f. **D e r i v a t**: *primătăr*, *prămătăr* m. = neguțator. *Primătării si spăreară*, 9/71 cf. 9/6]. — Din gr. *πραγματεία*, (arom. *părmătie*).

Primăveără f. Primăvară. *Di dou primăver aï loș*. Com. I. L. [**D e r i v a t**: *primăvirés*, -ească adj. (rar, mai des «di primăveară»: *caș di primăveară*, ALR. 5448), *primăvuratec* (Huma); *prïumuvirés*, -ească adj.]. — Din lat. *primavēra*, (arom. *primuveară*).

Primăveări f. Vară bună, ALR. 481. — Din *prima* și *ver*. < lat. *verus*, -a, um.

Primăvér m. Văr bun, ALR. 480. Cf. *primăveari* și *ver*.

Primăvirés, -ească adj. v. *primăveară*.

Prînceă f. Cursă de prins păsări. *Ună Ńerlă cătsaï cu primcă*, cf. ALR. 1311. [Și: *prînceă* f.]. — Din bg. *primka*.

Primeajdă f. Primejdie. *Primeajda dă la cutsot scăpaï*, 187. — Din bg. *prěmezđje*.

Priminés Îmbrac, (refl.) mă îmbrac, ALR. 5776. *La primini, că ra ud* (... îl premeni, căci era ud), 19/31 cf. 3/9, 7/27, 38/40, 17/47. *Sa priminits* (sânt îmbrăcați...), *21. [Derivate: **priminiri** f. = îmbrăcare; **priminît, -ă** adj. = îmbrăcat. **Compus** (cu pref.): **dispriminés, dăspriminés** (dis, dăs + primines) = (mă) desbrac. *Si disprimini* (...se desbracă), 18/47. *La dispriminirea*, 20/31 cf. ALR. 3260; **ispriminés** (is + primines) vb. = mă îmbrac cu haine nouă, Com. C. I.; **dupriminés** (du + primines), vb. = isprăvesc de îmbrăcat. Com. GH. T.; **dăpriminés** vb. = isprăvesc de îmbrăcat. — Din paleosl. *prēmēniti*.

Priminiri f. } v. *primines*.
Priminît, -ă adj. }

Primistés vb. IV. Schimb ceva dintr'un loc în altul, cf. *nămistes*. *Li ancälzom [bubili], li primistim maj zămulti or*, B. 11. [Derivate: **primistît, -ă** adj. = schimbat; **primistiri** f. = schimbare]. — Din bg. *prēmestjam*.

Primistiri f. } v. *primistes*.
Primistît, -ă adj. }

Primútșeu vb. I. v. *mutșcu*.

Prin prep. Prin. *Aș scoasi prin bādžă*, 12/55, cf. 13/3, etc. — Din lat. *per-in*, (arom. *pri*).

Prineă f. v. *primcă*.

Prind vb. III. Aprind. (refl.) mă aprind. *Tămăna tu ań prinsiş* (tămăna ta mi-o aprinseși), 12/71

cf. 38/65; 20/68, 594. [Derivate: **prindiri** f., **prins, -ă** adj. = aprins]. — Din lat. *ap-pre [h]endo, -ere*, (arom. *aprinđu*).

Prindiri f. v. *prind*.

Pringhjes vb. v. *anghijes*.

Prinpărtsqs vb. v. *ampărtsqs*.

Prinsór vb. I. v. *ansor*.

Printórn vb. v. *torn*.

Printru adv. v. *antru*.

Prinújb vb. v. *nujb*.

Pripășotă f. Nume de capră. Com. C. I.

Pripie Arșiță mare. Com. C. I. — Din bg. *pripek*.

Pripórt vb. I. v. *port*.

Pripúe vb. I. Preîntâmpin. *Usul' u cu cari putem s-li pripucom lușotiiși și să rănim bubi fără frică* (regula cu care putem să le preîntâmpinăm bolile și să hrănim viermi de mătase...), B. 13. — Derivat dela *pue* (= apuc), cu pref. *pri*.

Pripún vb. III. v. *pun*.

Priputrée vb. v. *trec*.

Prirudés vb. v. *rudes*.

Prisădés v. *sădes*.

Prisădnés vb. IV. Mă în nec. *Ań prisădnești*, ALR. 2155. — Din bg. *seđa*.

Priseălie vb. v. *ancalic*.

Priseróșnitsă f. Soldar (la ham), ALR. 5514. Din mbg. *prězkrăšnica*.

Priseúrnie m. v. *păscurnic*.

Prislités vb. IV. v. *sfites*.

Prisirnitsa f. v. *sirnitsa*.

Prislăgăjés vb. v. *slăgăjés*.

Prismăenit, -ă adj. v. *smăcnes*.

Pristănés vb. IV. Mă iau după cineva, îmi bag mîntea cu cineva. *După crielu lu fitșor pristăneș* (te iai după mîntea copiilor, 616. — Din bg. *prĕstavam*, (aor. *prĕstanah*).

Pristau vb. I. v. *stau*.

Priștét vb. I. v. *ștet*.

Pristi prep. Peste. *Ai să-i turim apu pupurită pristi el*, 7/16, *Pristi nopti* (peste noapte), 23/8 cf. 7/55, 21/68. N. de loc.: *Pristi-Arey*, *Pristi-Grip*, (Huma).

Priști f. (pl.) Bășică. *Con mi ard, si fac priști*, ALR. 4064. Cf. *pljuscavitsă*.

Pristucurés vb. IV. v. *trăcules*.

Pritál' vb. v. *tal'*.

Pritórn vb. v. *torn*.

Prișăpeăjés vb. IV. v. *tșăpcăjés*.

Prișea N. loc. (Oșani).

Prișeap vb. I. Alunec, cad. *Prișcăpo di pri punti ăn vali* (alunecă de pe pod în râu), 10/20.

Priturnăt, -ă v. *torn*.

Pritútš m. Rășniță, Com. T. P.

Priubidés vb. v. *ubides*.

Prijumvirés, -easeă adv. v. *primăveară*.

Priună adv. Impreună, laolaltă. *Priună cu voș*, 1/56 cf. 15/15, 6/27, 36/65. [Și: (Țárnareca) **dipriună** adv. împreună. *Dipriună cu sor-sa*, 13/64].

Priúrdin vb. v. ²*urdin*.

Priuzqt, -ă adj. v. ³*ud*.

Privărtál'că f. (La războiu), 1'. Lopățică || 2'. Slobozitor. (Cf. Capidan, *Meglenoromâni*, I, 53). [Și:

pruvărtál'că f.]. — Derivat din bg. *prĕvĕrtam*.

Privéd vb. } v. *ved*.

Privideări f. }

Privin vb. v. *vin*.

Privlít Pleurezie, ALR. (arom. *plivrit*). — Din gr. *πλευροίτις*.

Prizărés vb. IV, (refl.) Mă uit, privesc. *Să nu ti prizăreș* (să nu te uiți). *Fitșoru ară cătșo să si prizărească*. [Și: **priznés** vb. IV. (Țárnareca) mă uit prin ceva. *Prizneă si vedz. Si priznească* (uită-te să vezi...), 28/68. Derivate: **prizqreă** f. (Oșani) = fereastră, crăpătură. *Cătă prin prizqrcă* (se uită prin fereastră), Com. I. L.]. — Din bg. *prizirati*.

Priznés vb. } v. *prizăres*.

Prizqreă f. }

Proăpi adv. Aproape. *Au vizù tupola proapi di cădeari* (îl văzu pleopul aproape când era să cadă), 19/64. [Și: **própi**, **proppi** adv. cf., 19/6 cf. 9/55, 6/24. Derivat: **próehju** vb. I. = ajung pe cineva; ajung aproape de el; apropiu pe cineva, îl primesc, (refl.) mă apropiu. *Lăgo, lăgo și la pruchjo yomu, ca vizù că la pruchjo* (alergă, alergă și se apropie de om, dacă văzu că-l ajunge), 9/35 cf. 46/40, (cu acest înțeles și intrans.). *Că pruchjă di casă* (când se apropie de casă), 20/16. *Si pruchjo* (se apropie), 12/7 cf. 12/51; **pruchjări** f. = apropiare]. — Din lat. *ad-prōpe*, (arom. *aproape*).

Proáspăt, -ă ad. Proaspăt. *Bubili aṷ arises frunza maṷ proaspătă*, B. 7. *Tsiṣta peṣt nu sa proaspăts*. Com. I. L. [Și: **proáspit**, -ă adj. Com. V. J.]. — Din gr. *πρόσφατος*, (arom. *proaspit*).

Proáspit, -ă adj. v. *proaspăt*.

Proátă (Țárnareca) *proata-yařă* (întăia dată). Com. V. J. — Din gr. *πρωτα*, (arom. *protă*).

Próehju vb. v. *proapi*.

Próda N. loc. (Lugunța).

Proř m. Puiu demăgar. Cf. p r a ř i. [D e r i v a t: **proř ác** m. (dimin.)]. ALR. 5533. — Din bg. *părle*.

Prqmbuc m. Tivitură. ALR. 3305. Cf. 1750. Cf. p a ř u m b e s.

Pronditură f. Loc unde a săpat apa, ponor. ALR. 2491. — D e r i v a t din paleosl. *prođū* (dacor. *prund*).

Própi adv. v. *proapi*.

Proșán s. v. *prășai*.

Proșiác m. } v. *pruses*.

Prósie

Prost adj. (Oșani) In picioare. *Șoř, dosta stătuș prost* (șezi, destul ai stat în picioare), Com. I. L. *Meardzi prost și curdisit* (merge drept și svelt), ALR. 2278. [D e r i v a t: **ampróstu** vb. I. = pun drept, îndreptez. *Amproastă-la sacu că căzū* (îndreptează sacul, căci căzu). *Nu poati si la amproastă*, Com. T. P.; **amprustări** f. = îndreptare; **amprustát**, -ă adj. = îndreptat (arom. *amprustedzu*). — Din mbg. *prosto*.

Próur Numele unei mahalale în Nânta. *Prour-džamisi* = numele bisericii Sf. Maria, (cf. Capidan, *Meglenoromânii*, I, 11).

Próuvă f. Zăpadă ușoară, care nu îngheață. ALR. 2440.

Pruăbidés vb. v. *ubides*.

Pruangréc vb. v. *angrec*.

Prubărdés vb. v. *pubărdes*.

Prubeáu vb. v. *beau*.

Pruceáse vb. v. *casc*.

Pruceqnt vb.

Pruceqntát, -ă adj. } v. *cont*.

Pruceúr vb.

Pruceurát, -ă adj. } v. *cur*.

Prudeápir vb. I. v. *deápir*.

Prudórm vb. v. *dorm*.

Prufáe vb. v. *fac*.

Prufălít, -ă adj. v. *fáles*.

Pruffít m. v. *pruyroc*.

Prugălbinés vb.

Prugălbiníri f. } v. *galbin*.

Prugălbinít, -ă adj.

Prumbés vb. IV. Tivesc, ALR. 1757. Cf. p a ř u m b e s.

Prumirusés vb. v. *miruses*.

Prun m. Prun. Feluri de pruni: *prun vinăt* (face prune vinete); *prun măgăres* (face prune mari și roșii); *prun picător* (face prune roșii și rotunde); *prun drisliv* (face prune mici de coloare galbenă sau roșie; se întrebuintează mai mult pentru rachiul); *prun caljanc*, *prun trăuc* etc. Com. G. D. [**prună** (<lat. *prūna*) f. = fructul prunului, prună; **prúnitșeă** f. (dimin.)]. — Din lat. *prūnum* (arom. *prun*).

Prúnă f. v. *prun*.

Prúnițcă f. v. *prună*.

Prupáse v. *pasc*.

Prupáșeănă adj. v. *prăpășenă*.

Prupásúe a. Păscut. *Du-ti tu, frati, astăz la prupásuc, 2/69*. Cf. bg. *pastište*.

Pruputréc vb. III. v. *putrec*.

Prușél' v. *prășai*.

Prusés vb. IV. Cerșesc. *La tri-measi la prusirea (... l-a trimes la cerșit), 601*. [Derivate: *prusiri* f. = cerșit; *prósie* și *próșiac* m. ALR. 451. (bg. *prosak*) = cerșetor 599. — Din bg. *prosjá*.

Prusités vb. v. *sfites*.

Prusiri f. v. *pruses*.

Pruștét vb. v. *ștet*.

Pruțs... pruțs Strigătul cu care se alungă calul. ALR. 5483.

Pruțsér vb. v. *tser*.

Pruțșop vb. v. *țșop*.

Pruțbidés vb. v. *ubides*.

Pruțóu vb. v. *uou*.

Pruúrlu vb. v. *urlu*.

Pruuróe m. (Oșani), Prooroc, profet. [In altă parte se zice și: *prufit* m. Com. I. L.]. — Din bg. *proorok*.

Pruvártal' că f. v. *privártal' că*.

Pruvéu vb.

Pruvideári f. } v. *ved*.

Pruvisés vb. v. *vises*.

Pruvóji m. v. *právoji*.

Pruvóm. vb. v. *vom*.

Pruvudés vb. IV. Conduc, însoțesc. *Au pruvudi* (o conduse). [Derivate: *pruvudiri* f. =

însoțire, conducere; *pruvudit*, -ă adj. = însoțit, condus]. — Din bg. *provoždám*, (aor. *provodih*).

Pruvudiri f.

Pruvudit, -ă adj. } v. *pruvudes*.

Pruvulés vb. IV. Găuresc. *Nu putú s-la pruvulească*. Com. I. L.

[Derivate: *pruvuliri* f. = găurire; *pruvulit*, -ă adj. = găurit, fig. fără fund, în spec. pentru cei care mănâncă mult se zice: *mănâncă ca orin pruvulit* (mănâncă foarte mult). Com. I. L.]. — Din bg. *provaljam*, id.

Pruvuliri f.

Pruvulit, -ă adj. } v. *pruoules*.

Psălés vb. IV. Cânt la strană, *Tsints psalts psáleau ân bisearică* (cinci cântăreți cântau în bisearică), Com. C. I. [Derivate: *psăliri* f. = cântare la strană; *psalt* (gr. *ψάλτης*) m. = cântăreț de strană; *psălír* m. = psaltire]. — Din gr. *ψάλλω*.

Psalt m. v. *psălés*.

Ptu! interj. Pfiu! 9/20.

Puärt vb. v. *port*.

Pubárdés vb. IV. Imbrobodesc. *Au flo mămă-sa prubárdită* (află pe mamă-sa îmbrobodită), 8/91. [Și:

păpárdés vb. IV. Derivate: *pubárdiri* f. = îmbrobodire; *pubárdít*, -ă adj. = îmbrobodit. Și: *prubárdés* vb. IV. = mă îmbrobodesc din nou. *Curon si-u prubárdes*, 9/91; *prăpádés* vb. ALR. 3285, — Din bg. *podbradja* (Weigand. *Jahresb.* XV, 168).

Pubărdiri f. }
 Pubărdít, -ă adj. } v. *pubărdes*.

Puc v. *prípuc*.

Pucăat vb. I. v. *cat*.

Pucłón a. Dar (la femeia le-
 huză). *Dus-ay pitulitsi și multi*
pucloani (au dus tigăițe și multe
 daruri), 6/61. [Și: păclón a. D e r
 i v a t: puelunés, păclunés vb. VI.
 = închin, mă închin. *Mi puelunes*
la Domnu (lui Dumnezeu). — Din
 bg. *poklon*.

Puelunés vb. v. *pucłon*.

Puenés vb. IV. Crăp, pleznesc.
Pucni un flotuc (plezni un clăbuc),
 9/38. *Nu ieș castoñă di si pucneș*,
 603. [D e r i v a t e: pueníri f.,
 puenít, -ă adj.]. — Din bg. *pukam*,
 (aor. *puknah*).

Pueníri f. }
 Puenít, -ă adj. } v. *pucnes*.

Pucroávă f. v. *pucrov*.

Pucróv a. Învelitoare de lână,
 velință mai groasă. *Cu pucróvu*,
 20/43. [Și: păcróv a., (Țárnareca)
 păcroávă, pucroávă (prin metat.
 și) euproávă f. *Trazi cuproava*.
 13/68. *Trăgneă-u pucroava, no-ari*,
 13/68]. — Din bg. *pokrov*.

Pucunés vb. IV. v. *cănes*.

Pudădés vb. IV. Dăruesc, dau
 la săraci, Com. V. J. — Din bg.
podavam.

Pudardíe vb. I. v. *ardic*.

Pudlóg m. Petec la opincă.
Pudlog di upincă (om de nimic),
Pudlog ań-tsi feasi rostu (mi s'a
 uscat gura de sete), 604. [Și:

pădlóg, ALR. 3343]. — Din bg.
podloga.

Pudmíșcă f. Funie cu care se
 leagă sămarul de picioarele de
 dinainte ale calului (La Oșani),
 m a t ș c h i. Com. I. L.—Din bg.
podmiška.

Pudmíșnie m. v. *podmișnic*.

Pudmistés vb. IV. Deretec, cf.
 n ă m i s t e s. *Mul'area pudmi-*
steaști lucrăli prin casă, ALR.
 3813. — Din mbg. *podmestjam*.

Pudnítșăreă f. v. *podnitsă*.

Pudnoășcă f. (La războiu) Iepe.
 Com. C. I. — Din bg. *pod-*
noška.

Pudrămqn vb. III. v. *rămqn*.

Pudvéshi (pl.) Bete, calțavete,
 cf. b e a t i. Com. V. J. — Din
 bg. *podveski*.

Pueíre }
 Púere } m. v. *porc*.

Púfă Un fel de ciupercă care
 nu se mănâncă și care, când se
 coace, are un praf cafeniu înăuntru;
 acest praf se întrebunțează ca
 medicament la tăieturi. Com. I.
 L. — Din bg. *puh*.

Pugătșă f. (Țárnareca) Pogacie,
 pâine mai mare făcută în tepsie.
Ună gabanítsă șu ună pugătșă,
 4/68. || (La nuntă). Pâine mare
 presărată cu zahăr. Com. I. L. —
 Din bg. *pogača*, (arom. *pugače*).

Pugăzeái m. plur. (La nuntă)
 Tinerii cari aduc zestrea miresii
 încărcată pe un cal încălecat de un
 fârtat, (cf. Capidan, *Meglenoro-*

mâni, I, 48). [Și : puguzeâj m.]. — Din bg. *poguzěj* (Pančev).

Pugón a. v. *pogon*.

Pugudés vb. IV. Nemeresc, cf. u g u d e s. *Iu mireà colo pugudeà* (unde țintea, acolo nemerea), 11/67 (Refl.) Mă nemeresc, se întâmplă. *Si pugudeaști* (se întâmplă), 2/88 cf. 23/8, 5/72. [D e r i v a t e : pugudiri f. = nimerire, pugudít, -ă adj. = nimerit]. — Din bg. *pogoždám*, (aor. *pogodih*).

Pugudiri f. } v. *pugudes*.
Pugudít, -ă adj. }

Puguzeâj m. v. *pugđzeaj*.

Pujángu m. (Țárnareca) Paianjen. [Și : pang a. *Cătsaj un pang*. Com. V. J.]. — Din bg. *pajak*, (arom. *pangu*).

Pujătă f. Grajd, staul [pl. *pujəts*], Com. T. P. — Din bg. *pojata*.

Puimés vb. IV. (refl.) Mă ivesc, mă arăt. *Tamam di el lăfeau și si puimi* (tocmai de el vorbeau și se ivi). Com. GH. T.

²**Puimés** vb. IV. Iau, apuc ceva. Com. T. P. — Din bg. *poemam*.

Puimóinista } adv. v. *mojni*.
Puimóntiza }

Puivés vb. IV. (refl.) Mă ivesc. *Si puives* (se arată), 2/66. *Si puivi ară prosicu* (din nou se ivi cerșetorul), Com. I. L. — Din bg. *pojavjamse*.

Pujăr m. Incendiu, foc. *S-feasi pujar, arsi jumitati di cătun*, ALR. 692. || Curătură unde s'a tăiat pădurea; ib. 956, cf. t ș ă n c o r. —

Din bg. *požar*.

Pul (pl. -ur) m. Marcă postală, ALR. 2587. — Din tc. *pul*, (arom. *pulje*).

Pul' m. Puiu, în gen. p a s ă r e. *Çontă pul'* (cântă pasărilor). *Să-ń li cats pul' il'*, 6/11. *Ancălzești āpu la pul'*, 13/11 cf. 1/32. | Nume de persoană. *Pul' u a lu popa*, 4/XVI, [Voc. *pul' uli* și *pul'*. *Iundí ti duts bra pul'*, 4/32. Plur. art. *pul' il'* și *pul'*. D e r i v a t e : p ū l' e ă f. = puică. Nume de fetiță. *Ca çon āđ di pul' că șărotă*, 609; *pul' ehitsă* f. = puicuță, *11]. — Din lat. **pŭl-leus*, -um, (arom. *pul' u*).

Pul'ănă f. Poiană. *Ună pul' ană*, 22/32. *Scaosi uoži an ună pul' ană*, 11/94. || Nume de localități: *Pul' ana-furuluj* (Huma), *Pul' ana-lungă*, ib., Com. T. P. *Pul' ana-bealăl' d.* *Pul' ana-cu-șinu* (Nânta). [D i m i n u t i v : pul' ă n i t ș e ă f., 6370]. — Din sl. *poljana*.

Pul'ănitșeă f. v. *pul' ană*.

Pulătă f. 1°. Palat, cf. c u n a c. *Sçondurli di la pulată*, 12/29 cf. 13/19. || 2. Un fel de tindă în catul întâiu sau al doilea. *Ari casă cu pulată*. Com. I. L. — Din bg. *polatá*.

Puláz m. O parte a morii. Com. G. D.; (fig. în expresia) *ari bun pulaz* s. *ari bun ur* (este cu noroc). 995.

Pulicăr m. Degetul cel mare, p o l i c a r. Com. I. L. — Din lat. *pollicaris*, -e, (arom. *pulicar*).

Puliés vb. IV. Vărs apă ca să se spele cineva. [D e r i v a t e: **puliiri** f. = vărsare de apă pentru spălarea mâinilor, Com. G. D.]. — Din bg. *polivam*.

Pulișes vb. IV. Poleiesc, suflu. *Tas puliit cu furlină* (tas suflat în aur). [D e r i v a t: **puliit**, -ă adj. = poleit]. — Din mbg. *polijam*.

Puliiri vb. IV. v. *pulies*.

Puliit, -ă adj. v. *pulișes*.

Pulitsă f. Poliță, policioară, 13/48. *Pulitsă* n. loc. (Huma). — Din bg. *polica*.

Pulivnie m. (La nuntă) Urările ce se fac tinerei perechi din partea nuntașilor imediat după ce s'a sfârșit masa, atunci când mirele și mireasa fac mătăanii. (Cf. Capidan, *Meglenoromâni*, I, 48, 49). — Din mbg. *polivnik* (cf. bg. *polivo*).

Puliz m. Polițist. Com. I. L.

Pulm (pl. -mur) a. Pumn. *Un pulm di roșă dulțsi*, B. 12. *Al' deadi un pulm di lușnats* (și dădu un pumn de nuci), Com. I. L. [D e r i v a t: **pulmă** f. = mână plină, mănată. Com. C. I.]. — Din lat. *pūgnus*, -um, (arom. *pulmu*).

Pulmă f. v. *pulm*.

Puloe m. v. *pulog*.

Pulog m. Oul pus în cotețul de găini unde trebuie să ouă găinile. | Locul unde se clocesc ouăle, se nasc puii, p. ext. locul unde se ascunde vulpea. In general, ori ce bucată de pământ. Com. G. D. cf. p a l o g. *Ia-li foarfitsli*

mul'ari, pots să coseș un puloc, ili nu (... poți să cosești o bucată de pământ ori nu), 5/14. [Și: **puloe** m.]. Pentru etim. cf. p a l o g.

Pulumăreă f. v. *pălămarcă*.

Pulupés vb. IV. refl. Mă ascund ghemuindu-mă, mă pitulesc, mă pitesc. *Un ūom... bătù ună-ură di un șarpi pulupit sup ună roșă* (... ghemuit subt o piatră), 1/12. [D e r i v a t e: **pulupiri** f. = ghemuire; **pulupit**, -ă adj. = ghemuit. C o m p u s (cu pref.): **dispulupés**, dis + pulupes) vb. IV. = fac să nu mai fie ghemuit. *Ūomu la dis-pulupi șarpili* (omul îl urni din loc pe șarpe), 3/12. — Din mbg. *lupam*, (bg. *lupja*).

Pumeănă f. Pomelnic, parastas. *Al' feasiră ună pumeană*, Com. I. L. — Din paleosl. *pomēna*, (arom. *pumean*).

Pumét a. v. *pom*.

Pun vb. III. Pun. *Să pun*, 16/94. *Li pusi sub ia*, 10/81. *Añ puș*, 4/13. *Ari pus*, 4/27 cf. 13/15, 25/64. || (Refl.) Mă sui. *Si pusi fitșoru pri un fag* (se sui băiatul pe un fag). [Aor. pers. 3 plur. (Liumnița) *pusără*. *Si pusără pri gornits*, 7/71 cf. 7/77. D e r i v a t e: **púniri** f.; **pus**, -ă adj. = pus, suit. C o m p u s: (cu pref.) **pripún** vb. IV. (pri + pun) = mai pun. *Nu tribuiaști si pripunim lantă frunză*, B. 5]. — Din lat. *pōno*, -ere.

Púndziri f. v. *pung*.

Pung vb. III. Împung. **Derivat** **pîndziri** f. = împunsătură, junghiu. *Am pîndziri* (am junghiu-ri), ALR. 2205, 2206. — Din lat. *pûngo*, -*ere*.

Pûniri f. v. *pun*.

Pûnti f. Pod, punte. *Si stòm pri pûnti*, 8/52. N. loc. (Cupa). *Puntea-di-zadă*, n. loc. (Oșani). **Pûnti** numele unei mahalale în Nânta, (cf. Capidan, *Meglenoromânii*, I, 11). *Puntea-Popăl'ă* (ib. 23). — Din lat. *pons*, *põntem*, (arom. *punte*).

Pupărdés vb. IV. v. *pubărdes*.

Pupărdîcă f. v. *popă*.

Pupărés vb. IV. Opăresc. *La li pupări gușil' [la pul']* (le opări...), 13/11. [Și: **păpărés** vb. *Si speală cu păpărită apă* (se spală cu apă opărită), 2/71. **Derivate**: **pupăriri** f. = opărire; **pupărit** (**păpărit**, -ă) adj. *Apu pupărită*, 12/11; **pupărnice** (bg. *puparnik*) m. = făină pentru plăcintă. *Am un tăgărdžic plin di puparnic*, *52]. — Din bg. *poparjam*.

Pupăreteă f. Șezătoare. *Toati featili ray dunati lă pupăretcă* (toate fetele erau adunate la șezătoare). [Și: (Oșani) **pupăreteă** f. Com. I. L.]. — Din bg. *poprelka* (sinon. cu *seděnka*).

Pupăriri f.

Pupărit, -ă adj. } v. *pupăres*.

Pupărnice m. }

Pupeă f. 1°. Boboc de floare, flo-ricile de porumb. Com. I. L. || 2°. Prescură. *Si duc pupcă la popa*

(o să duc o prescură popii), Com. G. D.—Din mbg. *pupka*, « boboc ».

Pupează f. Pupăză. *Flø un cuib di pupează*. Com. I. L. [Forma *pupă* este necunoscută].

Pupîjă f. v. *păpijă*.

Pupîjă f. Căruță. *Ancă unșac ra s-u calcă pupîja* (cât p'aci să-l calce căruța), ALR. 3130.

Pupăreteă f. v. *pupăretcă*.

Purcăr m.

Purcăril'ă f.

Purcărløe a.

Purcūril'ă f.

Purcūvină f.

} f. v. *porc*.

Purice m. v. *purits*.

Purits m. Purece. *Un purits*, 6/54. *Aș la ari puritsu 'n coastă* 611 cf. 7/18, 610, 613. [Și: (Țăr-nareca) **purice** m. cf. 4/67]. — Din lat. *pūlex*, -*icem*, (arom. *puric*).

Purivés vb. IV. (refl.) Mă clatin. *Ūomu beat si puriveaști çon amnă* (omul beat se clatină când umblă), Com. I. L. — Din mbg. *porivam*.

Purôju. Nume de râu ce se varsă în Meglenița.

Purqmbue Tivitură Com. T. P. cf. *părumbes*.

Purtări f.

Purtăt, -ă adj.

Purtitsă f.

Purtitșcă }

} v. *port*.

} v. *poartă*.

Purtseăuă f.

Purtselūș m.

Purtsql m.

} v. *porc*.

Purtueălă f. Portocală și coloare portocalie, ALR. 3403. *Tșe fêtă*

ăi ăn purlucală, 13/85. [Și: pră-tucălă f., 15/85].

Purumbés vb. IV. v. *părumbes*.

Pus, -ă adj. v. *pun*.

Pusălés v. *pusoles*.

Pusăt a. Pândă. *Pri pusat sta*, stă la pândă, 614. — Din tc. *pusat*.

Púseă f. Oțet. *Ljuta puscă chiupu ș-la frondzi* (oțetul tare sparge vasul), 615. *Au sparsiră pusca*, (s'au certat), 715. — Din lat. *pusca*, -am, (arom. *pusca*).

Pusipés vb. Pun ceva în cuptor spre a se coace. *Au răzmiş și au pusipi* (o pusei în cuptor), ALR. 1847. [Derivat: *pusipít*, -ă adj. (despre carne) *cqn si coatsi ăn furnă di sup tsqst di lamarindă*, ALR. 4073]. — Din bg. *săpjam*?

²Pusipés vb. IV. Presar cu ceva. [Derivat: *pusipít*, -ă adj. = presărat. *Trupu ăi pusipit cu dqmts* (trupul îi este presarat cu pete), B. 12]. — Din bg. *potsipvam*.

Pusipít, -ă adj. v. *pusipes*.

²Pusipít, -a adj. v. ²*pusipes*.

Pusleădie m. Soarta în care se află fătul născut. (Cf. Capidan, *Meglenoromânii*, I, 105). — Din bg. *poslėdak*.

Pusolés vb. IV. Presar. *Pusolii tșinușă prin casă*, ALR. 3171. Piperiz, ib. 733. — Din bg. *posolja*.

Pust, -ă adj. Pustiu. *Un loc púst*, 3/55. | Pustie, cf. 2/13. *Pust di măgar* (pustia aceea de măgar), 2/63 cf. 24/6, 8/13, 10/16. [Derivat: *pustiñitáti* f.

= pustietate. *Au dusi ăn un munti tsi nu veă tsivă pustiñitáti*, 11/38. (Și: *pustiñătáti* f., Com. G. D.]. — Din bg. *pust*.

Pušt adj. Curvar, ALR. 4904. — Din tc. *pjušt*, (arom. *puštu*).

Pustalántă adv. Ziua de după poimăne, atestat numai de Weigand.

Pustănés vb. IV. Mă obosesc. *Saldi di cvătșirea pustăñiră* (numai de clocit se obosiră). [Derivate: *pustăñiri* f. = obosire; *pustăñit*, -ă adj. = obosit. *Cal pustăñit* (cal obosit), 7/36. — Din bg. *postavjam*, (aor. *postanah*).

Pustăñiri f. } v. *pustănes*.
Pustăñit, -ă adj. }

Pustáv m. Jghiab. *Tsista pustav* 17/32 cf. 2/32. Nume de fântână (Oșani și Nânta). — Din bg. *postav*.

Pustăvés vb. IV. Căptușesc, ALR. 5769. [Și: *pustuvés* vb. IV Derivat: *pustăveălă* f. = căptușeală, ib.]. — Din bg. *postavjam*.

Pustél'ă f. Așternut. *Ună mul'ari ăn pustel'ă*, 8/65. — Din bg. *postelja*.

Pustés vb. IV. v. *post*.

Pustiñătáti } f. v. *pust*.
Pustiñitáti }

Pustíri f. v. *pustes*.

Púštu m. Nemernic, păcătos, ciapcân, stricat, Com. G. D. Acelaș cu *pušt*.

Pustuvés vb. *pustăves*.

Pusulă f. (în expresia) *Au pierdù pusula* (și-a pierdut echilibrul), 617. Pentru *busolă*, (există și în mbg.).

Putână f. Curvă. Cf. *r u s p i j ă*. ALR. 4906. — Din it. *potana*, (arom. *putand*).

Puteă f. Organ genital la femeii și vite, ALR. 1099, 4873. *Putca putseauăjă* = *potbeal*, ALR. 1918. — Din mbg. *putka*.

Puteumnie m. Numele unei rude a mirelui. (Capidan, *Meglenoromâni*, I. 47). Derivat bg. din *kum*?

Puceusés vb. IV. v. *cus*.

Puteári f. v. *pot*.

Putéts m. (La cap) Cărare, dungă, Com. I. L. [Și: *patéts*, *potéts* m.]. — Din mbg. *patec*, id.

Putină f. Putină. *Ună putină di brondză*, Com. I. L. [Diminutiv: *putinitșcă* f. (pl. *-chi*)].

Putinitșcă f. v. *putină*.

Putirés vb. IV. Gonesc. *Putireau un lûp*, 1/36. *Si putires*, *98, cf. 772. [Derivate: *putiriri* f. = gonire; *putirit*, -ă adj. = gonit]. — Din mbg. *poteram*, id.

Putiriri f.

Putirit, -ă adj. v. *putires*.

Putnés vb. IV. Fac farmece, descânt. [Derivat: *putniri* f. = descântare]. Com. I. L.

Putoári f. Putoare. Cf. *p u t s q s*.

Putôc v. *potoc*.

Putorn vb. I. v. *torn*.

Putpăreș vb. IV. v. *dupăreș*.

Putpizlív, -ă adj. v. *peză*.

Putreábnie, -ă adj. De tre-

buintă, necesar. *Cqn vem baja frunză, lesnic putem știri cqt nă-i putreabnică* (... cât ne trebuie).

B. 10. — Din bg. *potřebnik*.

Putrée vb. III. v. *trec*.

Pútrid, -ă adj. Putred. *Tsela-i putrid di pari*. [Derivate: **putrizqs** vb. IV. = putrezesc *Napcum putrizqs*, B. 8; **putrizqri** f. = putrezire; **putrizqt**, -ă adj. = putrezit. *Râmăsatur putrizqti*, B. 9; **putrizqni** f. = putreziciune. *Ca ȓert ai, putrizqni* (ca fiert este, putreziciune), 619 cf. 620]. — Din lat. *putridus*, -a, -um, (arom. *putrid*).

Putrizqni f.

Putrizqri f.

Putrizqs vb.

Putrizqt, -ă adj.

v. *putrid*.

Putronză f. v. *jugoali*.

Pútsă f. (la băețasi) organul genital, cf. *tșumpuleati*, *tșopcă*, ALR. 4872, (arom. *putsă*).

Putșăc a. v. *poș*.

Putsqn, -ă adj. Puțin (Intrebuintat foarte rar), cf. *neac*, *uneac*. — Din **pútinus*, -a, -um, (arom. *putsin*).

Putsqș vb. III. Miros prost, put. [Și: *ampusos* v. Derivate: **puturós** (*putărós*, -oasă) adj. = puturos. *Bureati-puturos*, cf. *bureati*. *Di inmăros până puturos*, de fudul ce este până pute, 309; **putsqri** f. = împuțire; **putsqt**, -ă adj. = împuțit; Com. D. G.]. — Din lat. *puteo*, -*ire, (arom. *amput*).

Putșori f. } v. *putsqs.*
Putșot, -ă adj. }
Putșudés vb. IV. v. tșudes.
Putúnd vb. v. tund.
Putúr (pl.) v. potur.
Puturnári f. } v. *torn.*
Puturnătúrá f. }
Puturós, -oasă adj. v. put.
Puturtșqs vb. IV. } v. *turc.*
Puturtșot, -ă adj. }
Puvél'ă f. Putere, stăpânire. *Di sub puvel'a lu drăcu* (de sub stăpânirea dracului), 16/79. [D e r i v a t e : **puvilés vb. IV. = poruncesc, ordon, stăpânesc. Tot voș si puvilits** (Tot voi să stăpâniți)]. — Din bg. *povela*.
Puvilés vb. IV. v. puvel'ă.

R

Raát a. v. rati.
Răb a. (In limba secretă). Nemâncat, flămând. lihnit. Com. G. D.
²**Răb a. v. arb.**
Răbă f. Numele oaiei cu lâna amestecată, cenușiu cu negru. *Oaiđ siv cu negru*, ALR. 5328.
Răbét a. (Oșani) Spate. *Ay antsăpș cutsștu ăń răbét*, 18/40. [Și : **ărbét(i)a.**]. — Din bg. *răb*.
Răbúș (pl. -bușă) a. Răboj. *Scoati-la din răbuș; fș-la risit* (pune-i cruce, nu-l mai socoti), 622. *Li-ari pirdut răbușăli* [s. *ăi ișșot din răbuș*], 623. — Din mbg.

rabuș, (arom. *răbușe*).
Rac m. Rac. *Că la rac ăl' tsi dutsi* (îi merge ca racul), 624. — Din bg. *rak*.
Răcătînă f. v. răcutină.
Răcavitsă f. Manșeta care se poartă sub mânecile cămeșii. Com. G. D. — Din bg. *răkavica*.
Rachiiă f. Rachiu cf. *86, *87. — Din tc. *raky*, (arom. *arik'ie*).
Răchită N. loc. (Nănta).
Răcutină f. Flegmă. *Rătsi și scupi răcutiń* (răci și scupă flegmă), Com. I. L. [Și : **răcătînă f. Scupeaști răcătînă**, ALR. 1637]. — Din mbg. *rakotina*, (bg. *hrakotina*).
Răgát m. v. argat.
Răgăvân m. (Oșani) Liliac. *Răgăvanu miruseaști ubav*, Com. I. L. || Arbore cu fructe negre și mici care nu se mănâncă. Com. C. I. [Și : **argăvân m.**]. — Din mbg. *orgovan*.
Răghîă f. } v. *rogħîă*.
Răghisés vb. }
Răgúșă f. Oaie cu coarne. [Și : **rogúșă f.; răgúșcă, rogúșcă f.** (dimin.). — Din bg. *rogúša*.
Raj a. Rai, paradis. — Din bg. *raj*.
Răjănîă Strat, așternut de paie (de secară)? *Nu tribușaști nitsșon sa rănim bubi pri rogozină ili răjănîă*, B. 3. — Cf. bg. *răžjanica* «paie de secară».
Răjnés vb. IV. Scrașnesc cu dinții. Cf. *crășnes, cărtșăies*, ALR. 2118. — Este